

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА ВИМОГИ ЩОДО
НАВЧАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ, СТУДЕНТІВ ТА
ПЕРСОНАЛУ ОДЕКУ ДІЯМ У НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

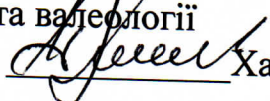
ЗАТВЕРЖЕНО
Методичною радою ОДЕКУ

прот. №1, від 24.09.2020р.

ЗАТВЕРЖЕНО
на засіданні кафедри фізичного
виховання та валеології

протокол №1 від 28.09.20р.

Зав. кафедри фізичного виховання
та валеології

Харасанджянц О.Г.

ОДЕСА, 2020

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА ВИМОГИ ЩОДО
НАВЧАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ, СТУДЕНТІВ ТА
ПЕРСОНАЛУ ОДЕКУ ДІЯМ У НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ**

ЗАТВЕРЖДЕНО
Методичною радою ОДЕКУ

ЗАТВЕРЖДЕНО
на засіданні кафедри фізичного
виховання та валеології

протокол №__ від _____ р.

Зав. кафедри фізичного виховання
та валеології
_____ Харасанджянц О.Г.

ОДЕСА, 2020

Методичні вказівки на вимоги щодо навчання педагогічних працівників, студентів та персоналу ОДЕКУ діям у надзвичайних ситуаціях призначені для всіх працівників ОДЕКУ та студентів ОДЕКУ/Укладачі: старший викладач Іванова О.В., старший викладач Ювченко Н.М., Одеса, ОДЕКУ, 2020, 120 с, укр. мова.

ЗМІСТ

Вступ	5
Розділ 1 ТЕОРЕТИЧНА ПІДГОТОВКА УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ТА ПЕРСОНАЛУ ОДЕКУ ДО ДІЙ У НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ.....	6
1.1.Програма спеціальної підготовки працівників Одеського державного екологічного університету, що входять до складу спеціалізованих служб і формувань ЦЗ.....	12
1.2 Програма загальної підготовки працівників Одеського державного екологічного університету до дій у надзвичайних ситуаціях.....	22
1.3 Програма прискореної підготовки працівників підприємств, установ та організацій Одеської області до дій в особливий період.....	34
1.4 Пропозиції щодо оформлення інформаційно- довідкового куточку з питань цивільного захисту в Одеському державному екологічному університеті.....	42
РОЗДІЛ 2 ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ТА ПЕРСОНАЛУ ОДЕКУ ДО ДІЙ У НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ.....	49
2.1 Організація та порядок проведення спеціальних об'єктових навчань (тренувань)	49
2.1.1 Підготовка та проведення спеціальних об'єктових тренувань спеціалізованих служб і формувань цивільного захисту.....	50

2.1.2 Підготовка та проведення роздільного об'єктового тренування	
2.1.3 Підготовка та проведення спільного об'єктового тренування.....	53
2.1.4 Тренування служб та формувань ЦЗ в ході спеціального об'єктового навчання з ЦЗ	58
2. 2 Підготовка та проведення об'єктових тренувань з цивільного захисту.....	59
2.3 Підготовка та проведення протипожежних тренувань...	61
2.4 Документи щодо практичної підготовки в ОДЕКУ всіх учасників освітнього процесу до дій у НС.....	63
Висновок.....	116
Список літератури.....	117

ВСТУП

В умовах сьогодення, масштабність аварій, катастроф та надзвичайних ситуацій різного походження ставить проблему мінімізації негативних наслідків від них в ряд найбільш актуальних і важливих завдань держави.

Цивільний захист, особливо його організація на суб'єкті господарювання, а саме, в Одеському державному екологічному університеті - один з визначальних чинників забезпечення безпеки працівників ОДЕКУ та здобувачів освіти.

Отже, виконання заходів цивільного захисту в ОДЕКУ – процес впровадження превентивних і оперативних норм захисту працівників, учасників освітнього процесу у мирний та особливий період, що спрямовані на зниження ймовірності виникнення надзвичайних ситуацій та мінімізації їх наслідків, забезпечення готовності заклад освіти до дій в умовах надзвичайних ситуацій техногенного, природного та воєнного характеру, можливих терористичних проявів, організованого переведення системи цивільного захисту з мирного на воєнний стан.

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИЧНА ПІДГОТОВКА
УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ТА ПЕРСОНАЛУ ОДЕКУ
ДО ДІЙ У НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

Більшість надзвичайних ситуацій відбувається і поширюється через свідомі чи несвідомі дії людини, тому вирішення проблеми компетентності з питань цивільного захисту закріплене законодавчо в Україні як обов'язок громадян вивчати способи захисту від надзвичайних ситуацій та дій у разі їх виникнення.

З метою створення необхідних умов для реалізації в інтересах громадян України зазначеної правової норми Урядом визначено механізм навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях. Так, роботодавці у рамках професійного навчання працівників на виробництві зобов'язані організувати вивчення теоретичної основи поведінки при надзвичайних ситуаціях та для практичного закріплення і перевірки рівня знань тих, хто навчався проводити спеціальні об'єктові навчання і тренування з питань цивільного захисту.

Відповідно до Кодексу Цивільного захисту України (стаття 40) навчання працюючого населення діям у надзвичайних ситуаціях є обов'язковим і здійснюється в робочий час за рахунок коштів роботодавця за програмами підготовки населення діям у надзвичайних ситуаціях, а також під час проведення спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань цивільного захисту.

Порядок організації та проведення спеціальних об'єктових навчань (СОН) і тренувань (СОТ) з питань цивільного захисту визначається центральним органом виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту.

Для отримання працівниками відомостей про конкретні дії у надзвичайних ситуаціях з урахуванням особливостей виробничої діяльності суб'єкта господарювання у кожному суб'єкті господарювання обладнується інформаційно-довідковий куточок з питань цивільного захисту.

Також згідно Постанови Кабінету Міністрів України №444 від 26,06,2013 р. (пункт 5) навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях складається з:

1. навчання безпосередньо на підприємствах, в установах та організаціях;
2. навчання за межами підприємств, установ та організацій керівного складу і фахівців з питань цивільного захисту та пожежної безпеки;
3. практичної підготовки під час проведення спеціальних об'єктових навчань (СОН) і тренувань (СОТ) з питань цивільного захисту;
4. навчання під час здобуття відповідного освітнього рівня у навчальних закладах системи освіти;
5. самостійного вивчення інформації про дії в умовах надзвичайних ситуацій.

На підставі вищеуказаних нормативно-правових документів в ОДЕКУ створюються навчальні групи працівників для проходження теоретичної частини курсу. Примірний варіант наказу приведено нижче.

НАКАЗ «Про розподіл працівників за навчальними групами»

НАКАЗ

«___»___20__ року

м. Одеса

№ ___

Про розподіл працівників
за навчальними групами

На вимоги Кодексу цивільного захисту України, постанови Кабінету міністрів України від 26.06.2013 року № 444 «Порядок здійснення навчання

населення діям у надзвичайних ситуаціях», у відповідності до наказів ДСНС України від 8.08.2014 року № 458 «Про внесення змін до Програми загальної підготовки працівників підприємств, установ та організацій до дій у надзвичайних ситуаціях», від 23.03.2015 р. № 167 «Методичні рекомендації щодо підготовки населення до дій в умовах загрози або вчинення терористичного акту» та наказу начальника цивільного захисту м. Одеси - міського голови від 15.12.202__ року № __ «Про основні завдання цивільного захисту м. Одеси у 202__ році», з метою належної організації навчального процесу, забезпечення послідовності теоретичного та практичного навчання персоналу до дій у надзвичайних ситуаціях у 202__ році,

НАКАЗУЮ:

1. Головним завданням навчання працівників діям у надзвичайних ситуаціях вважати формування культури безпеки його життєдіяльності, обізнаності щодо прав і обов'язків у сфері цивільного захисту, підготовка до практичних дій в умовах надзвичайної ситуації та захисту учасників освітнього процесу від НС.

2. Підготовка персоналу діям у надзвичайних ситуаціях є обов'язковою і здійснюється в робочий час згідно розпорядку дня за зведеним розкладом занять.

3. Навчання працівників складається з теоретичної та практичної підготовки.

3.1 Навчання персоналу проводиться у період: січень-червень та вересень-листопад 202_ року за програмами спеціальної та загальної підготовки в обсязі 15 та 12 годин, шляхом проведення:

а) курсового навчання у складі навчальних груп;

б) індивідуального, що передбачає самостійного вивчення матеріалу та у формі консультацій з керівниками навчальних груп;

3.2 Для всіх видів навчальних занять з теоретичної підготовки встановлюється облікова одиниця навчального часу – академічна година, тривалість якої становить 45 хвилин.

3.3 Теоретичну підготовку завершити не пізніше 15 листопада 202 _року, прийняттям заліку.

3.4 Практичну підготовку персоналу та здобувачів освіти до дій у надзвичайних ситуаціях здійснити під час проведення об'єктового тренування (ОТ).

4. До проведення занять за програмами спеціальної та загальної підготовки допускаються працівники, які пройшли спеціальну підготовку у Навчально-методичному центрі цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Одеської області, про що мають відповідне посвідчення.

5. Для проведення функціонального навчання утворити навчальні групи, залежно від участі персоналу у виконанні завдань цивільного захисту:

група № 1, 2..... за програмами загальної підготовки

група № 3, 4.... за програмами спеціальної підготовки формувань (сил)

цивільного захисту

6. Розподілити персонал ОДЕКУ за навчальними групами згідно додатку 1 до наказу.

7. Призначити керівників навчальних груп:

керівник групи №1, 2... ____ (П.І.Б) __

керівник групи №3, 4... ____ (П.І.Б) __

8. Затвердити програми загальної підготовки працівників до дій у НС, програми спеціальної підготовки працівників, підприємств, установ та організацій, що входять до складу спеціалізованих служб і формувань ЦЗ, програми додаткової підготовки працівників з техногенної безпеки, програми прискореної підготовки працівників до дій в особливий період.

9. Керівникам навчальних груп:

9.1 Теоретичну підготовку персоналу організувати та проводити згідно розкладу занять.

9.2 Забезпечити ведення журналів обліку занять програми загальної підготовки працівників до дій у НС, програми спеціальної підготовки працівників, підприємств, установ та організацій, що входять до складу спеціалізованих служб і формувань ЦЗ, програми додаткової підготовки працівників з техногенної безпеки, програми прискореної підготовки працівників до дій в особливий період.

10. Персонал, який був відсутній на заняттях обов'язково опановує теоретичний матеріал самостійно.

12. Наказ довести до всього персоналу ОДЕКУ.

13. Контроль за виконанням цього наказу залишаю за собою.

Ректор _____(П.І.Б)

Приклад

Розподіл

персоналу закладу за навчальними групами

Група №1

№ з/р	Прізвище ім'я по батькові	№ з/р	Прізвище ім'я по батькові
1		1	
2..		2..	
15		15	

Група №2

№ з/р	Прізвище ім'я по батькові	№ з/р	Прізвище ім'я по батькові
1		1	
2...		2	
15		15..	

Функціональне навчання керівників формувань(служб) - це навчання з метою набуття та систематичного оновлення спеціальних знань, умінь і навичок з питань цивільного захисту, яке здійснюється з відривом від виробництва із збереженням заробітної плати. Навчання здійснюється у Навчально-методичному центрі цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Одеської області, згідно з планом комплектування у сформованих навчальних групах.

1.2. Програма

спеціальної підготовки працівників Одеського державного екологічного університету, що входять до складу спеціалізованих служб і формувань ЦЗ

I. Загальні положення

1.1. Програма спеціальної підготовки працівників Одеського державного екологічного університету, що входять до складу спеціалізованих служб і формувань (далі формування) цивільного захисту (далі - Програма) розроблена відповідно до Кодексу цивільного захисту України та постанови КМУ від 26 червня 2013 р. № 444 «Про затвердження Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях», постанови КМУ від 9 жовтня 2013 р. № 787 "Про затвердження порядку утворення , завдання та функції формувань цивільного захисту", постанови КМУ від 26 червня 2013 р. №443 "Про затвердження Порядку підготовки до дій за призначенням органів управління та сил цивільного захисту", з метою встановлення рекомендованого змісту різних форм навчання, а також навчального часу на їх проведення.

1.2. У процесі вивчення Програми рекомендується:

ознайомлення із завданнями та особливостями організації спеціалізованих служб і формувань цивільного захисту, проведення заходів ЦЗ в ОДЕКУ

вивчення порядку комплектування та підготовки особового складу формувань. Обов'язки, права, гарантії та відповідальність рятувальників сил цивільного захисту, дії при приведенні формувань у готовність

організація захисту особового складу формувань у ході виконання рятувальних та інших невідкладних робіт в умовах виникаючих надзвичайних ситуацій

набуття практичних вмінь щодо дії за призначенням, користування засобами індивідуального і колективного захисту, первинними засобами пожежогасіння, оволодіння навичками з надання домедичної допомоги потерпілим.

II. Орієнтовний обсяг засвоєних знань та вмінь за Програмою.

2.1. У результаті проходження навчання за Програмою рекомендується знати:

небезпечні чинники виробничих аварій, їх вплив на екологічну безпеку та безпеку життя і здоров'я людей. Характеристика небезпечних промислових факторів суб'єкта господарювання

основні небезпечні фактори, техногенної та природної небезпеки, що ймовірні для місця розташування підприємства, установи та організації

основні принципи функціонування об'єктової системи цивільного захисту, організацію технологічного процесу виробництва

оповіщення про загрозу і виникнення надзвичайної ситуації

засоби індивідуального та колективного захисту, порядок і правила користування ними

обов'язки і дії рятувальників спеціалізованих служб та формувань під час загрози та виникнення надзвичайних ситуацій згідно із планами реагування на НС

2.2. У результаті проходження навчання за Програмою рекомендується вміти:

запобігати створенню умов, що можуть привести до виникнення НС

чітко діяти за сигналами оповіщення, практично виконувати заходи згідно із планами реагування на НС

користуватися засобами індивідуального і колективного захисту, первинними засобами пожежогасіння

забезпечувати проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт в умовах виникнення НС

2.3. За підсумками навчання у особового складу рятувальників спеціалізованих служб та формувань за Програмою рекомендується формування психологічної готовності до адекватних дій в умовах стресового впливу уражаючих чинників НС

III. Орієнтовний розподіл навчального часу за розділами програми та формами навчання

Найменування розділу	Форма навчання, години		
	курсове навчання	Індивідуальне навчання	Об'єктові тренування
Теоретична складова за загальною тематикою			
* Теми визначає ректор ОДЕКУ з урахуванням загальної тематики для спеціальної підготовки працівників, які входять до складу аварійно-рятувальних служб, формувань цивільного захисту в університеті	5	2	

Найменування розділу	Форма навчання, години		
	курсове навчання	Індивідуальне навчання	Об'єктові тренування
* Теми визначає ректор ОДЕКУ з урахуванням спеціальної тематики для спеціальної підготовки працівників, які входять до складу аварійно-рятувальних служб, формувань цивільного захисту в університеті	9	3	
Перевірка знань	1	-	-
Всього	15	5	
Практична складова			
Об'єктові тренування з питань цивільного захисту	-	-	до 8
Усього	-	-	до 8
Разом	15	5	до 8

Рекомендована тематика та орієнтовний зміст тем за розділами програми

Тематика

для спеціальної підготовки працівників, які входять до складу формувань цивільного захисту в Одеському державному екологічному університеті

Загальна тематика:

1. Законодавство України у сфері рятувальної справи. Структура цивільного захисту суб'єкта господарювання. Організаційна структура формувань ОДЕКУ.

2. Комплектування та підготовка особового складу формувань. Обов'язки, права, гарантії соціального захисту та відповідальність рятувальників сил цивільного захисту.

3. Небезпечні чинники виробничих аварій, їх вплив на екологічну безпеку та безпеку життя і здоров'я людей. Характеристика небезпечних промислових факторів суб'єкта господарювання району.

4. Функціональні обов'язки особового складу формувань суб'єкта господарювання. та його дії при приведенні формувань у готовність.

5. Основні способи захисту в умовах загрози та виникнення НС. Організація захисту особового складу формувань у ході виконання рятувальних та інших невідкладних робіт в умовах радіаційного забруднення місцевості, при аваріях на хімічно небезпечних об'єктах, при застосуванні звичайних засобів ураження в умовах терористичного акту.

6. Радіаційно-небезпечні об'єкти. Радіоактивні речовини та їх вимірювання. Прилади радіаційної розвідки та дозиметричного контролю. Норми радіаційної безпеки НРБУ-97. Поводження з радіоактивними відходами. Режими радіаційного захисту.

7. Хімічно-небезпечні об'єкти. Методика прогнозування наслідків впливу

(викиду) небезпечних хімічних речовин при аваріях на промислових об'єктах і транспорті. Небезпечні хімічні речовини, особливості їх впливу на організм людини. Промислові засоби індивідуального захисту органів дихання. Прилади хімічної розвідки для виявлення небезпечних хімічних речовин та бойових отруйних речовин.

8. Організація санітарної обробки особового складу формувань, спеціальна обробка техніки і майна при забрудненні радіоактивними і отруйними речовинами та зараженні бактеріальними засобами.

9. Прийоми надання домедичної допомоги при пораненнях, опіках, кровотечах, переломах. Домедична допомога при гострих отруєннях небезпечними хімічними речовинами.

10. Взаємодія особового складу формувань при проведенні робіт у районах надзвичайних ситуацій. Участь формувань у заходах життєзабезпечення населення, яке потерпіло від наслідків надзвичайних ситуацій.

11. Заходи безпеки при проведенні аварійно - рятувальних та інших невідкладних робіт при ліквідації наслідків стихійного лиха, аварій та катастроф.

Спеціальна тематика:

1. Для формувань загального призначення:

1.1. Розшук та визволення потерпілих з-під завалів будівель, зсувів, снігових лавин. Прийоми та способи рятування людей на верхніх поверхах зруйнованих або палаючих будівель.

1.2. Завалення нестійких конструкцій, споруд та їх підсилення. Дії формувань з рятування людей із завалених захисних споруд цивільного захисту.

1.3. Евакуація людей та майна із зон затоплення осередків пожеж та забруднених територій радіоактивними, небезпечними хімічними речовинами.

1.4. Способи транспортування потерпілих. Вантаження потерпілих на транспортні засоби.

2. Для інженерних формувань:

2.1. Прокладка колонних шляхів. Ремонт дорожніх діляниць та споруд. Розчистка доріг від завалів.

2.2. Підготовка машин та механізмів до дій в осередках ураження, аварій та катастроф.

2.3. Зведення насипів, дамб, водовідвідних каналів. Ліквідування підтоплень будівель та споруд.

2.4. Ліквідування масових пожеж. Влаштування протипожежних бар'єрів, насипів, просік.

2.5. Аварійні роботи на пошкоджених будівлях, транспортних та підземних спорудах.

3. Для аварійно-відновлювальних формувань:

3.1. Ймовірний характер руйнування та пошкодження на комунально-енергетичних мережах та технологічних лініях.

3.2. Способи усунення аварій на комунально-енергетичних мережах та технологічних лініях.

3.3. Ліквідування витоків та нейтралізація небезпечних хімічних речовин.

3.4. Поновлення ліній електропередач та енергетичних споруд. Відновлення тепло -, водопостачання.

4. Для формувань радіаційного та хімічного захисту:

4.1. Порядок ведення радіаційної і хімічної розвідки.

4.2. Методика спостережень щодо оцінки радіаційної та хімічної обстановки.

4.3. Поняття дегазації, нейтралізації і дезактивації. Речовини і способи дегазації, нейтралізації і дезактивації. Спеціальна обробка техніки, місцевості та предметів. Часткова та повна спеціальна обробка.

4.4. Мережі спостереження і лабораторного контролю.

4.5. Пункти видачі засобів захисту. Склад, порядок роботи, обладнання пунктів видачі. Порядок підготовки і видачі засобів захисту.

5. Для формувань забезпечення та обслуговування:

5.1. Розгортання та дії рухомого пункту харчування.

5.2. Розгортання та дії рухомого пункту продовольчого постачання.

5.3. Розгортання та дії рухомого пункту речового постачання.

6. Для формувань захисту сільськогосподарських рослин та тварин:

6.1. Ветеринарна обробка тварин.

6.2. Знезаражування продуктів тваринництва, рослинництва, води та фуражу.

6.3. Надання лікувальної та профілактичної допомоги тваринам.

6.4. Здійснення заходів щодо захисту сільськогосподарських рослин.

7. Для протипожежних формувань:

7.1. Пожежно-технічне спорядження. Вогнегасні речовини та область їх застосування.

7.2. Протипожежні профілактичні заходи на об'єкті.

7.3. Особливості гасіння пожеж на суб'єктах господарювання.

8. Для формувань охорони громадського порядку:

8.1. Умови і порядок введення та припинення дій надзвичайного стану. Заходи, що застосовуються в цих умовах. Гарантії прав громадян і юридичних осіб в умовах надзвичайного стану.

8.2. Дії формувань при проведенні евакуації населення.

8.3. Забезпечення громадського порядку, попередження та припинення випадків пограбувань, розкрадання матеріальних цінностей при ліквідації наслідків стихійного лиха, аварій та катастроф.

8.4. Психологія натовпу. Попередження паніки серед населення. Дії у разі проявів тероризму.

9. Для автомобільних формувань:

9.1. Спорядження автотранспорту для перевезення населення та вантажів.

9.2. Здійснення перевезення населення і вантажів.

9.3. Спорядження автотранспорту для перевезення уражених та постраждалих при ліквідації наслідків стихійного лиха, аварій, катастроф та в особливий період

10. Для формувань зв'язку:

10.1. Організація та здійснення сталого зв'язку у районах стихійного лиха, аварій та катастроф.

10.2. Розгортання та експлуатація засобів зв'язку.

11. Для формувань евакуації:

11.1. Порядок здійснення евакуаційних заходів.

11.2. Евакуація людей з районів стихійного лиха, аварій та катастроф, осередків ураження в умовах терористичного акту.

11.3. Евакуація людей та вантажів, матеріальних цінностей, обладнання при загрозі стихійного лиха, аварій та катастроф.

Вибір тем спеціальної підготовки визначається керівником ОДЕКУ, виходячи із завдань за призначенням формування та специфіки діяльності.

Програма
спеціальної підготовки до дій у надзвичайних ситуаціях

(15 год. на рік)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Термін проведення
1		1	січень
...		...	...
15	Залік	1	листопад
	Всього	15	

1.2 Програма

загальної підготовки працівників Одеського державного екологічного університету до дій у надзвичайних ситуаціях

I. Загальні положення

1.1 Програма загальної підготовки працівників ОДЕКУ до дій у надзвичайних ситуаціях (далі - Програма) розроблена відповідно до Кодексу цивільного захисту України та постанови Кабінету Міністрів України від 26 червня 2013 р. № 444 «Про затвердження Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях» з метою встановлення рекомендованого змісту різних форм навчання, а також навчального часу на їх проведення, та Типової програми затвердженої наказом ДСНС України 06.06.2014 № 310.

1.2 В процесі вивчення Програми рекомендується:

ознайомлення із завданнями та особливостями організації заходів цивільного захисту в університеті

вивчення основних способів захисту працівників від уражаючих факторів НС з урахуванням особливостей виробничої діяльності

ознайомлення з інформацією, що міститься в планах реагування на НС про дії в умовах загрози і/або виникнення НС

набуття практичних вмінь щодо користування засобами індивідуального і колективного захисту, первинними засобами пожежогасіння і сприяння проведенню рятувальних та інших невідкладних робіт під час ліквідації НС

оволодіння навичками з надання домедичної допомоги потерпілим.

II. Орієнтовний обсяг засвоєних знань та вмінь за Програмою.

2.1 У результаті проходження навчання за Програмою рекомендується знати:

основні небезпечні виробничі фактори, техногенні та природні небезпеки, що ймовірні для місця розташування ОДЕКУ

основні принципи функціонування об'єктової системи цивільного захисту, організацію оповіщення про загрозу і виникнення НС

засоби індивідуального та колективного захисту, порядок і правила користування;

обов'язки і дії працівників під час загрози виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій згідно із планами реагування на НС

способи та засоби запобігання пожежам та вибухам, типові дії працівників при їх виникненні, способи застосування первинних засобів пожежогасіння;

побутові дозиметричні прилади, їх призначення та особливості користування ними;

заходи щодо сприяння проведенню на підприємстві, в установі та організації аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт в умовах виникнення НС.

2.2 У результаті проходження навчання за Програмою рекомендується вміти:

запобігати створенню умов, що можуть привести до виникнення НС

чітко діяти за сигналами оповіщення, практично виконувати заходи згідно із планами реагування на НС

користуватися засобами індивідуального і колективного захисту, первинними засобами пожежогасіння

сприяти проведенню аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт в умовах виникнення НС

дотримуватися режимів радіаційного захисту

надавати першу допомогу потерпілим у НС.

2.3 За підсумками навчання за Програмою рекомендується формування психологічної готовності до адекватних дій в умовах стресового впливу уражаючих чинників НС.

III. Орієнтовний розподіл навчального часу за розділами програми та формами навчання

Найменування розділу	Форма навчання, години		
	курсове навчання	індивідуальне навчання	об'єктові тренування
Теоретична складова			
Основні способи захисту і загальні правила поведінки в умовах загрози та виникнення НС	4	15	-
Надання домедичної допомоги потерпілим	4	3	-
Організація заходів цивільного захисту в ОДЕКУ	3	6	-
Перевірка знань	1	-	-
Усього	12	24	-
Практична складова			
Протипожежні тренування	-	-	2
Об'єктові тренування з питань ЦЗ	-	-	до 8
Усього	-	-	до 10
Разом	12	24	до 10

Примітка: усі заклади освіти проводять навчання працівників за програмами загальної підготовки щорічно за обсягом годин (курсове навчання) – 12 годин, індивідуальне навчання 24 год.

IV. Рекомендована тематика та орієнтовний зміст тем за розділами програми

4.1 Основні способи захисту і загальні правила поведінки в умовах загрози та виникнення НС

4.1.1 Тема 1. Основні способи захисту в умовах загрози та виникнення НС.

Основні поняття про НС. Порядок отримання інформації про загрозу і виникнення НС. Попереджувальний сигнал «Увага всім!».

Захисні споруди ЦЗ, їх призначення та облаштування. Порядок заповнення захисних споруд та правила поведінки працівників, які укриваються в них.

Принцип дії, індивідуальний підбір та правила користування протигазами, респіраторами. Медичні засоби, що входять до індивідуальних аптечок та їх призначення. Індивідуальний перев'язочний пакет. Індивідуальні протихімічні пакети.

Евакуація, порядок її проведення, правила поведінки та обов'язки евакуйованих працівників.

4.1.2 Тема 2. Правила поведінки працівників під час надзвичайних ситуацій природного характеру.

Правила поведінки і дії працівників при землетрусах.

Безпечні дії працівників у разі виникнення геологічних НС (пов'язаних із зсувами, обвалами або осипами, осіданням земної поверхні, карстовими провалами або підтопленням).

Особливості негативного впливу гідрометеорологічних НС. Правила безпечної поведінки у разі їх виникнення.

Основні причини виникнення та особливості пожеж у природних екологічних системах. Правила поведінки та заходи безпеки у разі їх виникнення.

4.1.3 Тема 3. Безпека працівників під час радіаційних аварій і радіаційного забруднення місцевості. Режими радіаційного захисту.

Ядерні установки та джерела іонізуючого випромінювання. Особливості радіаційного впливу на людину. Поняття про дози опромінення людини. Променева хвороба.

Побутові дозиметричні прилади, їх призначення та особливості користування.

Режими радіаційного захисту. Санітарна обробка працівників. Дезактивація приміщень, обладнання, техніки, виробничої території тощо.

4.1.4 Тема 4. Правила поведінки працівників при аваріях з викидом небезпечних хімічних речовин.

Характеристики основних небезпечних хімічних речовин. Особливості їх впливу на організм людини. Наслідки аварій з викидом небезпечних хімічних речовин.

Загальні правила поведінки та дії працівників при аваріях з викидом небезпечних хімічних речовин.

Проведення заходів з ліквідації наслідків аварій з викидом небезпечних хімічних речовин. Дегазація приміщень, обладнання, виробничої території тощо.

4.1.5 Тема 5. Вибухо та пожежонебезпека на виробництві. Рекомендації щодо дій під час виникнення пожежі.

Основні поняття вибухобезпеки виробництва. Небезпечні фактори вибуху і захист від них. Правила поведінки при виявленні вибухонебезпечних предметів.

Стисла характеристика пожежної небезпеки підприємства, установи, організації. Протипожежний режим на робочому місці. Можливість виникнення та (або) розвитку пожежі. Небезпечні фактори пожежі.

Дії працівників у разі загрози або при виникненні пожежі. Гасіння пожеж. Засоби пожежогасіння, протипожежне устаткування та інвентар, порядок та правила їх використання під час пожежі.

4.1.6 Тема 6. Правила поведінки і дії в умовах масового скупчення людей та в осередках інфекційних захворювань.

Безпека при масових скупченнях людей. Психологія натовпу. Правила безпечної поведінки у місцях масового перебування людей та у разі масового скупчення людей.

Поширення інфекційних хвороб серед населення. Джерела збудників інфекцій. Основні механізми передавання збудників інфекції.

Режимно-обмежувальні заходи (посилене медичне спостереження, обсервація, карантин). Правила поведінки в осередках інфекційних захворювань, особиста гігієна в цих умовах.

Основні напрямки профілактики інфекційних хвороб. Методи і засоби дезінфекції, дезінсекції, дератизації. Основні дезінфекційні засоби.

4.2 Надання першої допомоги потерпілим.

4.2.1 Тема 1. Порядок і правила надання першої допомоги при різних типах ушкоджень.

Основні правила надання першої допомоги в невідкладних ситуаціях. Проведення первинного огляду потерпілого. Способи виклику екстреної медичної допомоги.

Ознаки порушення дихання. Забезпечення прохідності дихальних шляхів. Проведення штучного дихання. Ознаки зупинки роботи серця. Проведення непрямого масажу серця.

Перша допомога при ранах і кровотечах. Способи зупинки кровотеч. Правила та прийоми накладання пов'язок на рани.

Перша допомога при переломах. Прийоми та способи іммобілізації із застосуванням табельних або підручних засобів.

4.2.2 Тема 2. Порядок і правила надання першої допомоги при ураженні небезпечними речовинами, при опіках тощо.

Невідкладна та перша допомога при отруєннях чадним газом, аміаком, хлором, іншими небезпечними хімічними речовинами.

Перша допомога при хімічних та термічних опіках, радіаційних ураженнях, втраті свідомості, тепловому та сонячному ударах.

Правила надання допомоги при утопленні.

Способи і правила транспортування потерпілих.

4.3 Організація заходів цивільного захисту в Одеському державному екологічному університеті.

4.3.1 Тема 1. Забезпечення виконання в ОДЕКУ завдань з цивільного захисту

Повноваження суб'єктів забезпечення цивільного захисту. Організаційна структура управління цивільним захистом ОДЕКУ. Об'єктові комісії з питань НС та евакуаційні органи.

Відомості щодо об'єктових спеціалізованих служб і формувань цивільного захисту. Відомча та добровільна пожежна охорона. Аварійно-рятувальне обслуговування ОДЕКУ. Система керівництва рятувальними роботами, координація дій виробничого персоналу та залучених підрозділів і служб, які беруть участь у ліквідації наслідків .

Права і обов'язки працівників у сфері цивільного захисту. Сприяння проведенню аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт з ліквідації наслідків НС у разі їх виникнення. Заходи життєзабезпечення постраждалих та соціального захисту і відшкодування матеріальних збитків постраждалим внаслідок НС.

4.3.2 Тема 2. Виконання заходів захисту та дії працівників згідно з планами реагування на НС

Об'єктовий план реагування на НС (інструкція щодо дій персоналу ОДЕКУ у разі загрози або виникнення НС). Прогнозовані природні загрози, територіальне розміщення потенційно небезпечних об'єктів, небезпечні виробничі фактори, характерні причини аварій (вибухів, пожеж тощо) на території поблизу ОДЕКУ.

Об'єктова система оповіщення працівників. Дії персоналу щодо аварійної зупинки освітнього процесу. Виведення працівників з небезпечної зони, порядок забезпечення їх засобами індивідуального захисту, місця розташування можливих сховищ, шляхи евакуації.

Інформування працівників щодо розвитку НС, місць розгортання і маневрування аварійно-рятувальних сил, залучення необхідних ресурсів,

технічних і транспортних засобів, координації дій з населенням та заходів безпеки в зоні НС.

V. Рекомендований зміст практичних форм навчання за Програмою

5.1 Тренінги необхідних дій в умовах НС проводяться під час курсового або індивідуального навчання шляхом виконання індивідуальних завдань або групових занять з метою формування та/або відпрацювання умінь та навичок користування засобами індивідуального захисту та засобами пожежогасіння, дотримання правил поведінки під час проведення евакуації, проведення серцево-легеневої реанімації та інших способів надання першої допомоги потерпілим.

5.2 Тренування з питань цивільного захисту та протипожежні тренування є спрощеними за організацією та скорочені за часом і обсягом злагоджені навчальні заходи, що спрямовані на вирішення завдань запобігання, мінімізації або ліквідації наслідків НС в ОДЕКУ в умовах, максимально наближених до обстановки, що може бути спричинена небезпечною подією або сукупністю небезпечних подій та явищ.

Тренування проводяться з метою практичного відпрацювання, закріплення та перевірки умінь та навичок виконання працівниками дій щодо запобігання можливих НС та дій у разі виникнення НС, насамперед дій за сигналами оповіщення, користування засобами індивідуального захисту та засобами пожежогасіння, способів рятування людей, надання першої допомоги потерпілим, порядку евакуації людей і матеріальних цінностей, взаємодії з аварійно-рятувальними підрозділами та медичними працівниками.

5.3 Спеціальні об'єктові навчання з питань цивільного захисту є єдиним комплексом навчальних заходів, спрямованих на вирішення завдань цивільного захисту в ОДЕКУ в умовах, максимально наближених до НС.

Спеціальні об'єктові навчання проводяться з метою комплексного відпрацювання керівним складом та фахівцями сил цивільного захисту разом працівниками університету дій з організації та здійснення заходів, передбачених планами реагування на надзвичайні ситуації, локалізації і ліквідації наслідків аварій на об'єктах підвищеної небезпеки, цивільного захисту на особливий період, а також виконання ними функцій з питань цивільного захисту.

VI. Рекомендації щодо перевірки засвоєння змісту Програми

6.1 Перевірку засвоєння змісту Програми рекомендується проводити комісійно із залученням фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту.

6.2 Перевірку знань за змістом Програми рекомендується проводити шляхом тестування або заліку в усній або письмовій формі.

VII. Рекомендований перелік нормативних документів

1. Кодекс цивільного захисту України від 2 жовтня 2012
2. Основи законодавства України про охорону здоров'я
3. Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення: Закон України від 24 лютого 1994 р.
4. Про захист людини від впливу іонізуючих випромінювань: ЗУ від 14.01.1998 р.
5. Про захист населення від інфекційних хвороб: ЗУ від 6 квітня 2000р
6. Про об'єкти підвищеної небезпеки: Закон України від 18 січня 2001 р.
7. Про охорону праці: Закон України

8. Про правовий режим надзвичайного стану: Закон України від 16 березня 2000р
9. Про затвердження Положення про єдину державну систему ЦЗ - ПКМУ
10. Про затвердження Положення про організацію оповіщення і зв'язку у : ПКМУ
11. Про затвердження Порядку забезпечення населення і працівників формувань та спеціалізованих служб ЦЗ засобами індивідуального захисту, приладами радіаційної та хімічної розвідки, дозиметричного і хімічного контролю: ПКМУ
12. Про затвердження Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях: ПКМУ від 26 червня 2013 р. № 444
13. Про затвердження Порядку підготовки до дій за призначенням органів управління та сил цивільного захисту: ПКМУ від 26.06.2013 № 443
14. Про затвердження Порядку проведення евакуації у разі загрози виникнення або виникнення НС техногенного та природного характеру: ПКМУ від 30.10. 2013 р. № 841
15. Про затвердження Порядку проведення навчання керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань : ПКМУ від 23 жовтня 2013 р. № 819 зі змінами.
16. Про затвердження Правил експлуатації та типових норм належності вогнегасників, наказ МВС України від 15.01.2018 року № 25
17. Про затвердження Правил техногенної безпеки, наказ МВС України від 05.11.2018 р. № 879
18. ДСТУ 2272-2006. Пожежна безпека. Терміни та визначення основних понять.

Програма
загальної підготовки до дій у надзвичайних ситуаціях

(12 год. на рік)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Термін проведення
1		1	січень
...		...	...
12	Залік.	1	листопад
	Всього	12	

1.3 Програма прискореної підготовки працівників підприємств, установ та організацій Одеської області до дій в особливий період

I. Загальні положення

1.1 Програма прискореної підготовки працівників до дій в особливий період (далі - Програма) розроблена відповідно до Кодексу ЦЗ України та постанови КМУ від 26 червня 2013 р. № 444 «Про затвердження Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях» з метою встановлення рекомендованого змісту різних форм навчання, а також навчального часу на їх проведення.

Програма розробляється і затверджується керівниками підприємств, установ та організацій на підставі програми прискореної підготовки працівників підприємств, установ та організацій до дій в особливий період затвердженої головою обласної державної адміністрації.

Програма передбачає навчання персоналу підприємств, установ та організаціями, способам захисту від наслідків НС, спричинених застосуванням засобів ураження.

Навчання працівників до дій в особливий період проводяться у робочий час шляхом курсового навчання, що передбачає формування навчальних груп чисельністю до 30 осіб і здійснюється в навчальних класах або на об'єктах навчально-виробничої бази підприємств, установ та організацій, а також можливого індивідуального навчання, що передбачає вивчення теоретичного матеріалу самостійно у неробочий час у формі консультацій з керівниками навчальних груп або іншими особами.

1.2. В процесі вивчення Програми рекомендується:

ознайомлення із завданнями та особливостями організації заходів цивільного захисту на підприємстві, в установі, організації;

вивчення основних способів захисту працівників від наслідків надзвичайних ситуацій, спричинених застосуванням засобів ураження в особливий період з урахуванням особливостей виробничої діяльності;

ознайомлення з інформацією, що міститься в планах цивільного захисту підприємств, установ, організацій на особливий період;

набуття практичних вмінь щодо користування засобами індивідуального і колективного захисту, первинними засобами пожежогасіння і сприяння проведенню рятувальних та інших невідкладних робіт під час ліквідації НС;

оволодіння навичками з надання домедичної допомоги потерпілим.

II. Орієнтовний обсяг засвоєних знань та вмінь за Програмою.

2.1. У результаті проходження навчання за Програмою рекомендується знати:

- основні засоби ураження вірогідного противника та небезпечні виробничі фактори, техногенні небезпеки у наслідок застосування сучасних засобів ураження;

- організація оповіщення про загрозу нападу і напад противника;

- засоби індивідуального та колективного захисту, порядок і правила користування ними;

- обов'язки і дії працівників під час загрози нападу і після застосування противником засобів ураження;

- способи та засоби запобігання пожежам та вибухам, типові дії працівників при їх виникненні, способи застосування первинних засобів пожежогасіння;

- заходи щодо сприяння проведенню на підприємстві, установі та організації аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт в умовах особливого періоду.

2.2 У результаті проходження навчання за Програмою рекомендується вміти:

- чітко діяти за сигналами оповіщення, практично виконувати заходи згідно із планами ЦЗ на особливий період;

- користування засобами індивідуального і колективного захисту , первинними засобами пожежогасіння;

- сприяти проведенню аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт в умовах особливого періоду;

- дотримуватися режимів радіаційного захисту;

- надавати домедичну допомогу потерпілим.

2.3 За підсумками навчання за програмою рекомендується формувати психологічну готовність до адекватних дій в умовах стресового впливу уражаючих чинників сучасних засобів ураження.

Після курсового та індивідуального навчання проводяться спеціальні об'єктові навчання, тренування.

III. Орієнтовний розподіл навчального часу за розділами програми та формами навчання

Весь курс підготовки необхідно провести на протязі трьох діб, із них: курсове навчання -10 годин; спеціальні об'єктові навчання, тренування - до 6 годин. Всього до 16 годин.

У разі, якщо дозволяє обстановка, керівник може збільшити обсяг часу на прискорену підготовку працюючих.

Найменування розділу	Форма навчання, години	
	курсове навчання	об'єктові тренування
Теоретична складова		
Основні способи захисту і загальні правила поведінки в умовах особливого періоду	4	-
Надання домедичної допомоги потерпілим	2	-
Організація заходів цивільного захисту на підприємстві, в установі, організації в особливий період	3	-
Перевірка знань	1	-
Усього	10	-
Практична складова		
Протипожежні тренування	-	2
Спеціальне об'єктове навчання (тренування) з питань цивільного захисту	-	4
Усього	10	6

IV. Рекомендована тематика та орієнтовний зміст тем за розділами програми.

4.1. Основні способи захисту і загальні правила поведінки в умовах особливого періоду.

4.1.1. Тема 1. Основні способи захисту в умовах загрози застосування та при застосуванні противником сучасних засобів ураження.

Сучасні засоби ураження вірогідного противника. Порядок отримання інформації про загрозу нападу і при нападі противника. Попереджувальний сигнал «Увага всім!».

Захисні споруди цивільного захисту, їх призначення та облаштування. Порядок заповнення захисних споруд та правила поведінки працівників, які укриваються в них.

Принцип дії, індивідуальний підбір та правила користування протигазами, респіраторами. Медичні засоби, що входять до індивідуальних аптечок та їх призначення. Індивідуальний перев'язочний пакет. Індивідуальні протихімічні пакети.

Евакуація, порядок її проведення, правила поведінки та обов'язки евакуйованих працівників.

4.1.2. Тема 2. Правила поведінки працівників при зазрозі застосування та під час застосування противником сучасних засобів ураження.

4.1.3. Тема 3. Безпека працівників під час радіаційних аварій і радіаційного забруднення місцевості. Режими радіаційного захисту.

Особливості радіаційного впливу на людину. Поняття про дози опромінення людини. Променева хвороба.

Побутові дозиметричні прилади, їх призначення та особливості користування.

Режими радіаційного захисту. Санітарна обробка працівників. Дезактивація приміщень, обладнання, техніки, виробничої території тощо.

4.1.4. Тема 4. Правила поведінки працівників при застосуванні бойових отруйних речовин та при аваріях з викидом небезпечних хімічних речовин.

Характеристики основних бойових отруйних речовин та небезпечних хімічних речовин. Особливості їх впливу на організм людини. Наслідки аварій з викидом небезпечних хімічних речовин та при застосуванні бойових отруйних речовин.

Загальні правила поведінки та дії працівників при аваріях з викидом небезпечних хімічних речовин та при застосуванні бойових отруйних речовин.

Проведення заходів з ліквідації наслідків аварій з викидом небезпечних хімічних речовин та при застосуванні бойових отруйних речовин. Дегазація приміщень, обладнання, виробничої території тощо.

4.1.5. Тема 5. Вибухо - та пожежонебезпека на виробництві. Рекомендації щодо дій під час виникнення пожежі.

Основні поняття вибухобезпеки виробництва. Небезпечні фактори вибуху і захист від них. Правила поведінки при виявленні вибухонебезпечних предметів.

Стисла характеристика пожежної безпеки підприємства, установи, організації. Протипожежний режим на робочому місці. Можливість виникнення та (або) розвитку пожежі. Небезпечні фактори пожежі.

Дії працівників у разі загрози або при виникненні пожежі. Гасіння пожеж. Засоби пожежогасіння, протипожежне устаткування та інвентар, порядок та правила їх використання під час пожежі.

4.1.6. Тема 6. Правила поведінки і дії в умовах масового скупчення людей та в осередках інфекційних захворювань.

Безпека при масових скупченнях людей. Психологія натовпу. Правила безпечної поведінки у місцях масового перебування людей та у разі масового скупчення людей.

Поширення інфекційних хвороб серед населення. Джерела збудників інфекцій. Основні механізми передавання збудників інфекції.

Режимно-обмежувальні заходи (посилене медичне спостереження, обсервація, карантин). Правила поведінки в осередках інфекційних захворювань, особиста гігієна в цих умовах.

Основні напрямки профілактики інфекційних хвороб. Методи і засоби дезінфекції, дезінсекції, дератизації. Основні дезінфекційні засоби.

4.2. Надання домедичної допомоги потерпілим.

4.2.1. Тема 1. Порядок і правила надання домедичної допомоги при різних типах ушкоджень.

Основні правила надання домедичної допомоги в невідкладних ситуаціях. Проведення первинного огляду потерпілого. Способи виклику екстреної медичної допомоги.

Ознаки порушення дихання. Забезпечення прохідності дихальних шляхів. Проведення штучного дихання. Ознаки зупинки роботи серця. Проведення непрямого масажу серця.

Домедична допомога при ранах і кровотечах. Способи зупинки кровотеч. Правила та прийоми накладання пов'язок на рани.

Домедична допомога при переломах, вивихах. Прийоми та способи іммобілізації із застосуванням табельних або підручних засобів.

4.2.2. Тема 2. Порядок і правила надання домедичної допомоги при ураженні бойовими отруйними речовинами, небезпечними хімічними речовинами, при опіках тощо.

Невідкладна та перша допомога при отруєннях бойовими отруйними речовинами, чадним газом, аміаком, хлором, іншими небезпечними хімічними речовинами.

Перша допомога при хімічних та термічних опіках, радіаційних ураженнях, втраті свідомості, тепловому та сонячному ударах, отруєннях, обмороженнях та замерзанні.

Правила надання допомоги при утопленні.

Способи і правила перенесення та транспортування потерпілих.

Медичні засоби індивідуального захисту.

4.3. Організація заходів цивільного захисту на підприємстві, в установі, організації в особливий період

4.3.1. Тема 1. Забезпечення виконання на підприємстві, в установі та організації завдань з цивільного захисту в особливий період.

Права і обов'язки працівників у сфері цивільного захисту. Сприяння проведенню аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт з ліквідації наслідків ураження. Заходи життєзабезпечення постраждалих.

4.3.2. Тема 2. Виконання заходів захисту та дії працівників згідно з планами ЦЗ на особливий період

Об'єктовий план ЦЗ на особливий період. Прогнозовані загрози від застосування засобів ураження, небезпечні виробничі фактори, характерні причини аварій (вибухів, пожеж тощо) на виробництві.

Об'єктова система оповіщення працівників. Дії персоналу щодо аварійної зупинки виробництва. Виведення працівників з небезпечної зони, порядок забезпечення їх засобами індивідуального захисту, місця розташування можливих захисних споруд цивільного захисту, шляхи евакуації.

Інформування працівників щодо розвитку ситуації після нападу противника, місць розгортання і маневрування аварійно-рятувальних сил, залучення необхідних ресурсів, технічних і транспортних засобів, координації дій з населенням та заходів безпеки в зоні ураження.

V. Рекомендований зміст практичних форм навчання за Програмою

5.1. Тренінги необхідних дій в умовах особливого періоду проводяться під час курсового або індивідуального навчання шляхом виконання індивідуальних завдань або групових занять з метою формування та/або відпрацювання умінь та навичок користування засобами індивідуального

захисту та засобами пожежогасіння, дотримання правил поведінки під час проведення евакуації, проведення серцево-легеневої реанімації та інших способів надання першої допомоги потерпілим.

5.2. Тренування з питань цивільного захисту та протипожежні тренування є спрощеними за організацією та скорочені за часом і обсягом злагоджені навчальні заходи, що спрямовані на вирішення завдань запобігання, мінімізації або ліквідації наслідків НС на підприємстві, в установі або організації в умовах, максимально наближених до обстановки, що може бути спричинена нападом противника або сукупністю небезпечних подій та явищ.

Тренування проводяться з метою практичного відпрацювання, закріплення та перевірки умінь та навичок виконання працівниками дій щодо дій при загрозі нападу та при застосуванні противником засобів ураження, насамперед дій за сигналами оповіщення, користування засобами індивідуального захисту та засобами пожежогасіння, способів рятування людей, надання домедичної допомоги потерпілим, порядку евакуації людей і матеріальних цінностей, взаємодії з аварійно-рятувальними підрозділами та медичними працівниками.

5.3. Спеціальні об'єктові навчання з питань цивільного захисту є єдиним комплексом навчальних заходів, спрямованих на вирішення завдань цивільного захисту на підприємстві, в установі або організації в умовах, максимально наближених до реальних умов в особливий період.

Спеціальні об'єктові навчання проводяться з метою комплексного відпрацювання керівним складом та фахівцями сил цивільного захисту разом працівниками підприємств, установ та організацій дій з організації та здійснення заходів, передбачених планами ЦЗ на особливий період, а також виконання ними функцій з питань цивільного захисту.

VI. Рекомендації щодо перевірки засвоєння змісту Програми

6.1. Перевірку знань за змістом Програми рекомендується проводити шляхом тестування або заліку в усній або письмовій формі

1.4 Пропозиції

щодо оформлення інформаційно-довідкового куточку

з питань цивільного захисту в Одеському державному екологічному

університеті

Методичні рекомендації розроблені для педагогічних працівників ОДЕКУ з метою допомоги при оформленні інформаційно-довідкових куточків з питань цивільного захисту для отримання учасниками освітнього процесу інформації та відомостей про конкретні дії у надзвичайних ситуаціях з урахуванням особливостей розташування закладу освіти та можливих надзвичайних ситуацій місцевого значення та небезпек, які можуть спричинити НС.

Рекомендації містять варіанти інформаційно-тематичного наповнення інформаційно-довідкового куточку з питань ЦЗ.

Створення інформаційно-довідкових куточків з питань цивільного захисту в закладах освіти регламентовано Кодексом цивільного захисту:

стаття 40 п. 3 «Для отримання працівниками відомостей про конкретні дії у надзвичайних ситуаціях є обов'язковим з урахуванням особливостей виробничої діяльності суб'єкта господарювання у кожному суб'єкті господарювання обладнується інформаційно-довідковий куточок з питань цивільного захисту»

стаття 41 «Формування культури безпеки життєдіяльності населення. Навчання учнів, студентів та дітей дошкільного віку»

та постановою КМУ від 26 червня 2013 р. № 444 «Порядок здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях».

Згідно вимог Кодексу ЦЗ України, наявність інформаційно-довідкових куточків з питань ЦЗ є обов'язковою для всіх підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності.

Інформаційно-довідкові куточки з питань ЦЗ створюються з метою доступного доведення до певної категорії населення (території) необхідної інформації з питань цивільного захисту та повідомлень, розроблених відповідно до особливостей місцевих умов та ймовірних надзвичайних ситуацій місцевого значення, небезпек, які можуть спричинити надзвичайні ситуації.

Конкретних стандартів (вимог) щодо оформлення інформаційно-довідкових куточків з питань цивільного захисту немає, тому обласним методичним кабінетом НМЦ ЦЗ та БЖД Одеської області розроблені рекомендації щодо оформлення таких куточків у закладах освіти.

Інформаційно-довідковий куточок з питань ЦЗ є частиною приміщення загального користування, його необхідно розміщувати в холі, коридорі, вестибюлі закладу освіти, де зазвичай, перебуває найбільше учасників освітнього процесу та відвідувачів закладу.

Інформаційно-довідковий куточок з питань цивільного захисту обладнується в кожному окремо розташованому приміщенні закладу освіти (якщо є, наприклад декілька корпусів закладів освіти) та повинен відповідати наявним можливостям та ресурсам закладу освіти з протидії надзвичайним ситуаціям, небезпечним факторам, що передбачені об'єктовим планом реагування на надзвичайні ситуації.

Інформаційно-довідковий куточок з питань ЦЗ складається зі стендів (планшетів) з тематично оформленими планшетами.

Інформаційно-довідкові куточки (стенди) поділяються на:

- інформаційно-довідкові куточки (стенди) з постійною інформацією
- інформаційно-довідкові куточки (стенди) зі змінною інформацією
- інформаційно-довідкові куточки (стенди) зі змішаною інформацією

Інформаційно-довідкові куточки (стенди) з постійною інформацією

Інформаційно-довідкові куточки (стенди) з постійною інформацією - проста конструкція. Інформація на них наноситься в процесі навчання і не передбачає подальшої зміни.

Перевагою куточків (стендів) цього типу є можливість нанесення на них схем, графіків, таблиць, малюнків і фотографій. Це дозволяє представляти інформацію на них в найбільш зручній для сприйняття і запам'ятовування формі.

Куточки (стенди) з постійною інформацією застосовують, якщо навчальна інформація змінюється дуже рідко. Наприклад, це може бути інформація про протидію тероризму, техніки безпеки, правила протипожежної безпеки, тощо.

Інформаційно-довідкові куточки (стенди) зі змінною інформацією

Такі куточки (стенди) звичайно являють собою однотонне полотно з прозорими кишнями одного розміру. Вони служать для розміщення друкованої інформації на

аркушах відповідного формату. Їх кількість може варіюватися в широких межах і безпосередньо залежить від розміру стенду. За бажанням можна збільшити ширину кишені, щоб у ньому вміщалися не тільки окремі аркуші, але й брошури (книги, посібники, методичні рекомендації, пам'ятки та інше).

Перевага куточків (стендів) зі змінною інформацією- можливість швидкої заміни інформації.

Інформаційно-довідкові куточки (стенди) зі змішаною інформацією

Найефективнішим у виконанні функцій за призначенням є інформаційно-довідкові куточки (стенди) зі змішаною інформацією. Такі стенди містять інформацію відповідно принципів оформлення наочності та поєднують постійну інформацію зі змінною. Постійна інформація зазвичай розміщується в верхніх кишенях, а змінна - знизу.

При оформленні таких інформаційно-довідкових куточків (стендів) з питань цивільного захисту постійною інформацією може бути:

При оформленні таких інформаційно-довідкових куточків (стендів) з питань цивільного захисту постійною інформацією може бути:

- сигнали цивільного захисту (порядок оповіщення працівників) в разі виникнення аварії, катастрофи або стихійного лиха, алгоритм дій учасників освітнього процесу, персоналу закладів освіти з отриманням таких сигналів або інформації
- витяг з паспорту ризику району, де розташований заклад освіти
  - фактори ймовірних загроз техногенного характеру, правила поведінки під час виникнення аварій та катастроф
  - інформація про ймовірні загрози природного характеру (стихійні лиха) відповідно до пори року, наслідки яких можуть негативно впливати на життєдіяльність учасників освітнього процесу та працівників закладу освіти, рекомендації щодо засобів захисту від впливу небезпечних факторів ймовірних сезонних загроз природного характеру, правила поведінки під час стихійного лиха
- дії диспетчера (чергового) у випадку загрози тероризму
  - порядок проведення евакуації учасників освітнього процесу, персоналу закладу освіти зі схемою розміщення та адресами збірних евакуаційних пунктів, рекомендації щодо готовності колективу закладу освіти до проведення евакуаційних

заходів

- надання домедичної допомоги потерпілим

Змінною може бути така інформація:

- пам'ятка щодо порядку зв'язку з екстреними службами, які діють за скороченими телефонними номерами (101, 102, 103, 104 тощо) та комунальними аварійними службами допомоги працівникам

Оперативна аварійно-рятувальна служба	101
Поліція	102
Швидка медична допомога	103
Аварійна газова служба	104
Головне управління ДСНС України в Одеській області 65091, м. Одеса, вул. Прохорівська 6	(048)779-31-63 (048)779-31-01
Начальник чергової зміни (цілодобово)	(048)724-56-40
Департамент з питань цивільного захисту, оборонної роботи та взаємодії з правоохоронними органами Одеської обласної державної адміністрації	(048) 32-33-48 (0482)718-94-21 (048)718-93-65
Черговий Департаменту	(048)748-15-09

- права та обов'язки громадян у сфері цивільного захисту (відповідно до законодавства)

- схема розміщення захисних споруд цивільного захисту (далі – захисні споруди), маршрути висування учасників освітнього процесу, працівників до них, порядок отримання засобів індивідуального захисту органів дихання

- графік проведення консультацій з питань цивільного захисту
- списки формувань особового складу закладу освіти
- сезонні пам'ятки (рекомендації)
- алгоритми дій в надзвичайних ситуаціях різного походження

Перевагою куточку (стенду) зі змішаною інформацією є можливість контролювати об'єм інформації з питань цивільного захисту та вносити методичні корективи в дану наочність.

Інформаційно-довідкові куточки (стенди) зі змішаною інформацією є найбільш раціональними та зручними у застосуванні.

Тематичний зміст планшетів інформаційно-довідкового куточка з питань цивільного захисту повинен викладатися зрозуміло, наочно, вкрай лаконічно та розміром шрифту, який забезпечує його легке засвоєння.

Залежно від місця розташування закладу освіти, учасників освітнього процесу (працівників, персоналу), на яких спрямовується інформаційно-довідковий куточок з питань цивільного захисту його стенди (планшети) можуть містити додаткові тематичні розділи.

Також тематичне наповнення інформаційно-довідкового куточка визначається з урахуванням заходів, передбачених планом реагування на надзвичайні ситуації закладу освіти та містить інформацію про наявні можливості закладу освіти з протидії небезпечним факторам, які ймовірні для місця їх розташування:

- схема організації формувань цивільного захисту закладу освіти, їх завдання та порядок дій при проведенні рятувальних та інших невідкладних робіт
- перелік закріпленого обладнання, інструменту та майна, поіменні списки особового складу формувань з визначенням посад з цивільного захисту
- розклад занять та консультацій за програмами підготовки населення до дій у надзвичайних ситуаціях, та графік проведення об'єктових навчань, тренувань з цивільного захисту.

Запропоновані обласним методичним кабінетом НМЦ ЦЗ та БЖД Одеської області поради щодо оснащення інформаційно-довідкових куточків з питань цивільного захисту в закладах освіти носять рекомендаційний характер, тому загальне тематичне наповнення куточків може доповнюватися і вдосконалюватися. Приклад такого куточку наведено нижче

Інформаційно - довідковий куточок з питань ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

Права і обов'язки громадян у сфері цивільного захисту	Інформація про можливі надзвичайні ситуації на території (зони відповідальності) об'єкту	Карта-схема зони відповідальності	Дії працівників та здобувачів освіти за сигналом "Увага всім!"	Порядок дій при евакуації (карта, схема, опис маршруту)
--	---	--	---	--

Телефони екстрених служб та відповідальних осіб служб з питань НС

СИЛИ І ЗАСОБИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ ОДЕКУ

Формування (служба) радіаційного та хімічного захисту	Пожежне формування (служба)	Автомобільне формування (служба)	Медичне формування (служба)	Формування охорони громадського порядку (служби)	Аварійно-відновлювальне формування (служба)
--	------------------------------------	---	------------------------------------	---	--

ЗМІННА ІНФОРМАЦІЯ

Порядок дій при НС техногенного характеру (надання домедичної допомоги)	Порядок дій при НС природного характеру (надання домедичної допомоги)	Дії в умовах загрози терористичних актів	Графік проведення консультацій з питань ЦЗ
--	--	---	---

РОЗДІЛ 2 ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ТА ПЕРСОНАЛУ ОДЕКУ ДО ДІЙ У НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

2.1 Організація та порядок проведення спеціальних об'єктових навчань (тренувань)

Будь-який суб'єкт господарювання (СГ) є основною первинною ланкою, де практично і найбільш повно вирішується весь комплекс завдань цивільного захисту. Кодексом цивільного захисту України визначено, що одним з основних завдань цивільного захисту є навчання населення способам захисту у разі виникнення надзвичайних, несприятливих побутових або нестандартних ситуацій та проведення тренувань щодо дій в таких умовах.

Велике значення у вирішенні цього завдання, а саме, практичних навиків персоналу та учасників освітнього процесу має проведення спеціальних об'єктових тренувань (СОТ) та об'єктових тренувань (ОТ), які є вищою формою підготовки органів управління, керівного складу ЦЗ, командно-начальницького і особового складу формувань ЦЗ, працюючого персоналу університету і студентів до вирішення завдань цивільного захисту, запобігання і реагування на надзвичайні ситуації, ліквідації їх наслідків і визначають рівень підготовки цих структур до дій в умовах надзвичайних ситуацій. Порядок і строки проведення таких тренувань визначаються керівними документами з цивільного захисту.

Основною метою цього розділу є розгляд організаційних основ порядку підготовки і проведення спеціальних об'єктових тренувань (СОТ) та об'єктових тренувань (ОТ) з цивільного захисту з метою забезпечення формування у керівного складу та особового складу формувань ЦЗ знань і навичок в організації планування підготовки і проведення СОТ та ОТ з

цивільного захисту і практичного відпрацювання дій органів управління і сил ЦЗ СГ за планами дій щодо реагування на можливі надзвичайні ситуації та локалізації і ліквідації їх наслідків.

2.1.1 Підготовка та проведення спеціальних об'єктових тренувань спеціалізованих служб і формувань цивільного захисту

Спеціальні об'єктові тренування служб і формувань ЦЗ проводяться 1 раз на рік – на протязі однієї доби (від 4 до 8 годин) на всіх об'єктах, де більше 50 осіб працюючого персоналу з метою набуття працівниками, які входять до їх складу, навичок з виконання спеціальних робіт і заходів в умовах надзвичайних ситуацій, формування у них здатності до колективних дій, а також перевірки готовності спеціалізованих служб і формувань ЦЗ, в цілому, до дій за призначенням.

До тренування залучаються керівний склад і фахівці, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів ЦЗ СГ, відповідні спеціалізовані служби та особовий склад формувань ЦЗ під керівництвом відповідних керівників спеціалізованих служб та командирів формувань ЦЗ СГ.

Вони проводяться:

- у перший рік трирічного періоду об'єктової підготовки з питань цивільного захисту як *роздільні* за планами і під керівництвом відповідних керівників спеціалізованих служб і командирів формувань ЦЗ;

- у другий рік трирічного періоду об'єктової підготовки з цивільного захисту як *спільні* під керівництвом під керівництвом особи, яка у разі надзвичайної ситуації виконує на підприємстві, в установі, організації виконуватиме функції керівника робіт з ліквідації наслідків НС;

- у третій рік трирічного періоду об'єктової підготовки з питань цивільного захисту *у відповідності до задуму та строків проведення*

спеціального об'єктового навчання з цивільного захисту підприємства, установи, організації.

За основу підготовки та проведення тренувань беруться відповідні плани реагування на надзвичайні ситуації.

2.1.2 Підготовка та проведення роздільного об'єктового тренування

Роздільні спеціальні об'єктові тренування спеціалізованих служб та формувань ЦЗ проводяться у перший рік трирічного періоду підготовки підприємства, установи, організації з цивільного захисту.

До тренування залучається весь особовий склад служб та формувань ЦЗ. Керівником такого тренування є безпосередній керівник служби, командир формування ЦЗ. Якщо формування безпосередньо підпорядковується спеціалізованій службі ЦЗ то керівником тренування може бути керівник даної служби.

Тривалість тренування може складати від 4 до 6 годин. Роздільні тренування можуть проводитись як в один період так і в різні строки в залежності від виробничої діяльності підприємства, установи, організації.

Для підготовки тренування керівник підприємства, установи, організації не пізніше ніж за місяць до проведення тренувань видає наказ (організаційні вказівки) щодо проведення тренувань, в якому визначає керівників тренування, райони (місця) проведення та строки тренувань, порядок надання звіту про результати тренувань та інші питання.

У разі необхідності, для забезпечення відпрацювання практичних питань особовим складом формувань, може створюватись імітаційна команда.

Для проведення тренування його керівником розробляється план-календар тренування, який погоджується з керівником підрозділу (посадовою особою) з ЦЗ підприємства, установи, організації та затверджується керівником об'єкту.

План-календар визначає загальну послідовність проведення тренування. Додатками до нього можуть бути тактичне завдання зі схемою практичного виконання робіт.

Тренуванню передуює вивчення з особовим складом відповідних тем програми спеціальної підготовки, заходів безпеки в ході тренування.

В ході тренування відпрацьовуються навчальні вправи щодо прийомів і способів дій за призначенням, нормативи із застосування засобів захисту, здійснюється практичне виконання робіт.

На тренування спеціалізовані служби та формування ЦЗ виводяться у повному складі зі штатною технікою та майном.

Тренування, як правило, включає два етапи.

На першому етапі відпрацьовуються питання оповіщення і збору особового складу формування (служби), приведення їх в готовність до дій за призначенням (наявність особового складу згідно штатному розкладу та його екіпіровка, наявність та справність техніки і майна), у разі необхідності, проводиться доукомплектування формувань всім необхідним та проводиться перевірка знань особовим складом заходів безпеки при відпрацюванні практичних питань.

На другому етапі відпрацьовуються питання управління підпорядкованими підрозділами (формуваннями), виконуються практичні заходи щодо дій особового складу формування за призначенням. В ході цього етапу керівники тренувань повинні відтворювати таку обстановку, яка б вимагала від підлеглих максимальної віддачі сил та вмінь згідно своїх обов'язків, спонукала б особовий склад до прояви ініціативи, сміливих та рішучих дій.

В ході тренування повинні бути відпрацьовані всі питання можливих дій формування (служби) у відповідності до його призначення.

Для надання допомоги в підготовці та проведенні тренування, оцінки його результатів та контролю за виконанням заходів безпеки можуть призначатися посередники. Головне завдання посередника – це не допустити порушень

заходів безпеки особовим складом під час відпрацювання практичних дій. Посередники надають керівнику підрозділу (посадовій особі) з ЦЗ необхідні дані для включення в загальну довідку про результати проведених тренувань.

По завершенню тренувань їх керівники проводять розбір дій особового складу, визначають тих, хто краще діяв в ході тренування, вказують на виявлені недоліки та порядок їх усунення, надають до підрозділу (посадовій особі) з ЦЗ об'єкту звіт про результати тренування, в якому вказують:

- тему та строки проведення тренування;
- хто залучався та кількість особового складу;
- повнота і якість відпрацьованих в ході тренування навчальних питань;
- оцінка дій особового складу;
- загальна оцінка за тренування.

На підставі отриманих звітів від керівників тренувань керівник підрозділу (посадова особа) з ЦЗ об'єкта надає керівнику підприємства, установи, організації короткий звіт про результати проведених роздільних тренувань з цивільного захисту, свої пропозиції щодо покращання навчання та усунення виявлених недоліків. Другий примірник звіту подається до органу з питань НС та ЦЗН району (міста).

Результати роздільного об'єктового тренування спеціалізованої служби та формування ЦЗ, а також індивідуальні оцінки особового складу за дії в ході тренування заносяться до журналу обліку підготовки служби, формування з цивільного захисту.

2.1.3 Підготовка та проведення спільного об'єктового тренування

Спільні спеціальні об'єктові тренування спеціалізованих служб та формувань ЦЗ проводяться у другий рік трирічного періоду підготовки підприємства, установи, організації з цивільного захисту з метою

відпрацювання взаємодії між ними та досягнення злагодженості дій в ході ліквідації надзвичайних ситуацій.

Спільні об'єктові тренування проводяться одночасно зі всіма спеціалізованими службами та формуваннями ЦЗ об'єкта під керівництвом особи, яка у разі надзвичайної ситуації виконуватиме обов'язки керівника робіт з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, при цьому функції штабу керівництва покладаються на призначений ним штаб з ліквідації наслідків НС. Вони проводяться на пунктах управління, обладнаних засобами управління і зв'язку та на місцевості на фоні змодельованої обстановки, яка безперервно повинна розвиватися.

До тренування залучається весь особовий склад служб та формувань ЦЗ. Крім того для відпрацювання злагодженості в діях під час ліквідації НС та для відпрацювання окремих питань рішенням керівника підприємства, установи, організації може залучатися евакуаційна комісія підприємства, установи, організації. У разі необхідності, для забезпечення відпрацювання практичних питань особовим складом формувань, створюється імітаційна команда.

Тривалість тренування може складати від 6 до 8 годин (в залежності від об'єму запланованих питань).

Для підготовки та проведення спільного тренування керівник підприємства, установи, організації не пізніше ніж за півтора місяця до початку тренування видає наказ (організаційні вказівки) щодо проведення тренування, в якому визначає керівника та штаб керівництва тренуванням, район проведення (місця відпрацювання практичних питань) та строки тренування, порядок надання звіту про результати тренування та інші питання.

Підготовка до спільного об'єктового тренування включає:

- уточнення та визначення вихідних даних;
- розробку документів;
- підготовку керівника, штабу керівництва та посередників;
- підготовку місць для проведення практичних заходів.

Вихідними даними для тренування є: тема, навчальні цілі, етапи та їх навчальні питання, склад учасників, тривалість та строки проведення тренування.

Тема тренування повинна бути комплексною та включати виконання основних завдань служб та формувань ЦЗ за призначенням, відпрацювання у повному обсязі питань взаємодії, управління та всіх видів забезпечення.

Навчальні цілі визначаються для кожної категорії тих, що навчаються.

Етапи тренування визначаються, виходячи з теми тренування. Кількість та зміст етапів визначається керівником тренування з таким розрахунком, щоб розкривалася тема та досягалися цілі тренування у відведений для нього час.

Тренування, як правило, включає два етапи.

На першому етапі відпрацьовуються питання приведення органів управління та сил ЦЗ у різні режими функціонування, проводиться оповіщення та збір керівного і особового складу формувань (служб) ЦЗ та органів управління, приведення їх в готовність до дій за призначенням, здійснюється збір даних обстановки, що склалася, їх оцінка та аналіз, постановка завдань підлеглим органам управління та силам, перевіряються питання готовності до дій за призначенням формувань ЦЗ.

В ході першого етапу особливу увагу рекомендується приділити питанням розгортання та ефективності роботи системи управління, організації проведення практичних заходів, приведення у готовність формувань ЦЗ та організації взаємодії сил ЦЗ в ході ліквідації наслідків НС.

На другому етапі відпрацьовуються питання управління підпорядкованими підрозділами (формуваннями), виконуються практичні заходи щодо дій особового складу формувань за призначенням.

Штабом керівництва розробляються План проведення спільного спеціального об'єктового тренування з цивільного захисту, який затверджується керівником підприємства, установи, організації та інші

документи, необхідні для проведення тренування. План проведення тренування визначає загальну послідовність проведення тренування.

Тренуванню передуює вивчення з особовим складом відповідних тем програми спеціальної підготовки, заходів безпеки в ході тренування.

Для надання допомоги в підготовці та проведенні тренування, оцінки його результатів та контролю за виконанням заходів безпеки можуть призначатися посередники.

Тренування розпочинається подачею сигналу оповіщення учасників тренування.

Керівник тренування особисто та через штаб керівництва контролює порядок оповіщення та збір учасників, оцінює їх дії на першому етапі.

По завершенню оповіщення та збору керівник тренування доводить до керівників служб та командирів формувань обстановку, що склалася (може скластися в результаті виникнення НС), ставить завдання на проведення заходів ЦЗ.

Штаб з ліквідації НС аналізує обстановку, проводить необхідні розрахунки, готує пропозиції та розпорядчі документи керівнику тренування (керівнику робіт з ліквідації НС) та, з його дозволу, доводить їх до виконавців (керівників служб та формувань ЦЗ).

Командири формувань ЦЗ, отримавши розпорядження, організують приведення формувань в готовність до дій за призначенням, проводять перевірку їх готовності та доповідають керівнику тренування (в штаб ліквідації НС) про готовність до виконання робіт по ліквідації НС та її наслідків (про готовність до проведення практичних занять з особовим складом).

Керівник тренування особисто та через штаб керівництва (посередників) перевіряє готовність формувань до дій за призначенням (укомплектованість згідно штатних розписів особовим складом, майном та технікою, знання заходів безпеки) дає розпорядження на проведення занять по відпрацюванню

особовим складом дій за функціональним призначенням (проведення практичних занять з виконанням нормативів).

Керівник тренування особливу увагу в цей час приділяє злагодженості в діях учасників тренування та організації їх взаємодії при відпрацюванні практичних питань, особисто та через посередників оцінює підготовку служб та формувань до дій за призначенням. Посередники готують та надають до штабу керівництва короткі висновки за результатами дій учасників тренування.

Особливістю спільних об'єктових тренувань є те, що керівник тренування та штаб керівництва виступають в двох ролях: перше – в ролі керівництва тренуванням; друге - в ролі безпосереднього виконавця (навчає мого) тобто виконують свої функціональні обов'язки керівника робіт з ліквідації НС та штабу з ліквідації НС.

Штаб керівництва сумісно з посередниками готує матеріали для загального розбору у вигляді коротких висновків та пропозицій.

По завершенню тренування його керівник проводить розбір дій учасників тренування, визначає тих, хто краще діяв в ході тренування, вказує на виявлені недоліки та порядок їх усунення, готує керівнику об'єкта звіт про результати тренування (додаток 5), який за підписом керівника підприємства, установи, організації у 10–денний термін подається до органу з питань НС та ЦЗН району (міста), другий примірник – на міські курси НМЦ ЦЗ та БЖД Одеської області.

Результати спільного об'єктового тренування спеціалізованих служб та формувань ЦЗ, а також індивідуальні оцінки особового складу за дії в ході тренування заносяться до журналів обліку підготовки служб і формувань з цивільного захисту.

2.1.4 Тренування служб та формувань ЦЗ в ході спеціального об'єктового навчання з ЦЗ

Такі тренування проводяться на третій рік трирічного періоду підготовки з цивільного захисту підприємства, установи, організації. Вони плануються та проводяться на загальному фоні спеціального об'єктового навчання з ЦЗ.

Тривалість таких тренувань може складати від 6 до 8 годин.

Підготовка та проведення таких тренувань проводиться у відповідності з плануючими документами об'єктового навчання та за його задумом.

Керівники спеціалізованих служб, командири формувань ЦЗ приймають участь у розробці документів і підготовці учбових місць та, на підставі розроблених документів навчання, відпрацьовують план-календар проведення тренування (проведення практичних занять на учбових місцях).

Всі питання, які пов'язані з розробкою імітації для практичного відпрацювання учбових питань, оповіщенням та збором особового складу, визначенням учбових місць, заходи безпеки та інші розробляються в загальних документах спеціального об'єктового навчання та доводяться до керівників служб та командирів формувань.

Перший етап тренування проводиться в масштабі підприємства, установи, організації на загальному фоні навчання під керівництвом керівника об'єкту.

На другому етапі згідно плану навчання відводиться час для відпрацювання під керівництвом відповідних керівників служб та командирів формувань ЦЗ питань спеціальної підготовки (дій за призначенням).

Контроль та оцінка дій особового складу служб та формувань ЦЗ здійснюється штабом керівництва навчанням та посередниками. Оцінка дій служб і формувань ЦЗ на спеціальному об'єктовому навчанні включається в загальний звіт про результати навчання.

2. 2 Підготовка та проведення об'єктових тренувань з цивільного захисту

Об'єктові тренування персоналу підприємств, установ, організацій щодо дій у надзвичайних ситуаціях незалежно від чисельності працюючих та форми власності плануються та проводяться щорічно тривалістю до 8 годин:

- на підприємствах, в установах та організаціях з чисельністю працюючих 50 і менше осіб:

- у вищих навчальних закладах (технікумах, коледжах, інститутах, університетах, академіях тощо) всіх форм власності:

- у загальноосвітніх навчальних закладах та закладах професійно-технічної освіти - під час проведення «Дня цивільного захисту»;

- у дошкільних навчальних закладах всіх форм власності – під час проведення «Тижня безпеки дитини».

Підготовка такого тренування здійснюється особисто керівником підприємства, установи, організації, навчального закладу на підставі виданого ним не пізніше ніж за півтора місяці наказу. До участі в тренуванні залучаються усі працівники навчального закладу, підприємства, установи, організації. Залучення студентів, учнів та дітей до відпрацювання навчальних питань проводиться у найбільш зручний для навчального закладу час.

Для підготовки тренування та контролю за діями тих, хто навчається, наказом керівника об'єкту призначається штаб керівництва тренуванням.

Підготовка об'єктового тренування у вищих навчальних закладах здійснюється аналогічно підготовці спеціального об'єктового навчання.

Підготовчий період тренування включає:

- проходження керівником тренування (начальником штабу керівництва) відповідного навчання на міських курсах (але не пізніше ніж за 2 – 1,5 місяці до початку тренування);

- підбір з числа керівного складу та фахівців для виконання функцій посередників в ході тренування та організація їх підготовки;
- підготовка навчальних місць з відпрацювання практичних заходів;
- відпрацювання відповідних документів тренування .
- проведення комісією закладу, підприємства, установи, організації попереднього контролю знань і умінь тих, хто навчається, за програмою загальної підготовки;

План проведення об'єктового тренування вищого навчального закладу, підприємств, установ та організацій з чисельністю менше 50 осіб погоджується з місцевим (районним) органом з надзвичайних ситуацій та цивільного захисту населення та затверджується керівником навчального закладу, підприємства, установи, організації.

Плани проведення «Дня цивільного захисту» погоджуються з територіальним органом управління освітою та затверджуються керівником навчального закладу.

Об'єктові тренування з цивільного захисту у навчальних закладах проводяться без припинення навчально-виховного процесу, в ході якого практично відпрацьовуються, перевіряються та оцінюються дії персоналу у разі загрози або виникнення надзвичайних ситуацій.

Алгоритм підготовки та проведення об'єктового тренування з цивільного захисту наведений у додатку 7. Оцінка об'єктового тренування проводиться згідно критерію оцінки (додатки 9, 9а).

По завершенню тренування його керівник проводить розбір дій учасників тренування, визначає тих, хто краще діяв в ході тренування, вказує на виявлені недоліки та порядок їх усунення, готує звіт про результати тренування (додаток 5), який у 10-денний термін подається до органу з питань НС та ЦЗН району (міста), другий примірник – на міські курси НМЦ ЦЗ та БЖД області.

2.3 Підготовка та проведення протипожежних тренувань

Протипожежні тренування (тренування персоналу у діях на випадок пожежі) проводяться на всіх підприємствах, в установах та організаціях незалежно від чисельності працюючих двічі на рік. Такі тренування плануються та проводяться в масштабі структурних підрозділів (відділів, цехів, дільниць тощо) та в масштабі підприємства, установи, організації. Тривалість тренування від 2 до 4 годин.

На підприємствах, в установах та організаціях з чисельністю працюючих менше 50 осіб та навчальних закладах такі тренування проводяться під час об'єктових тренувань з цивільного захисту.

У закладах охорони здоров'я із стаціонаром, будинках для людей похилого віку та інвалідів, санаторіях, і закладах відпочинку, культурно-просвітницьких та видовищних закладах, критих спортивних будівлях і спорудах, готелях, торгових підприємствах (два поверхи і більше) та інших об'єктах з масовим перебуванням людей протипожежні тренування проводяться як тренування з евакуації людей з елементами пожежогасіння.

В ході протипожежних тренувань відпрацьовуються навички персоналу з організації гасіння пожежі на її початковому етапі із застосуванням первинних засобів пожежогасіння (вогнегасники, кошма тощо), проведення евакуації людей, надання першої допомоги потерпілим, відпрацювання взаємодії з пожежно-рятувальними підрозділами та підрозділами екстреної медичної допомоги.

Для відпрацювання питань взаємодії, за попереднім узгодженням, до такого тренування в масштабі підприємства, установи, організації можуть залучатися підрозділи пожежно-рятувальної служби та швидкої медичної допомоги.

Керівництво організацією та проведенням протипожежних тренувань покладається на керівників спеціалізованих протипожежних служб

(відповідальних за пожежну безпеку) підприємств, установ та організацій, а на об'єктах з чисельністю працюючих менше 50 осіб – на їх керівників.

Для відпрацювання практичних дій персоналу з використанням первинних засобів пожежогасіння та розшуку і надання допомоги потерпілим готуються учбові місця та спеціальні імітаційні засоби.

Для оцінки дій персоналу та контролю за виконанням заходів безпеки (з метою попередження помилкових дій учасниками тренування, які можуть призвести до нещасного випадку, пошкодження обладнання або порушення технологічного процесу тощо) керівником тренування можуть призначатися посередники.

Не пізніше ніж за місяць до початку тренування керівник підприємства, установи, організації видає наказ про підготовку та проведення протипожежного тренування, в якому призначає керівника тренування, строки, порядок та місце проведення, порядок відпрацювання практичних питань тощо.

Для підготовки та проведення протипожежного тренування його керівником розробляється план проведення протипожежного тренування, який затверджується керівником підприємства, установи, організації.

План проведення протипожежного тренування (додаток 8) передбачає:

- організаційні заходи: тему, навчальні цілі, час і місце проведення тренування, склад учасників, посередників (якщо вони передбачаються), визначення засобів зв'язку;

- підготовчі заходи: установку імітації, засобів і знаків (прапорців, плакатів, пояснювальних написів, тощо), інструктаж і розстановку посередників, підготовку наявних засобів пожежогасіння;

- оперативні дії: оголошення умовної пожежі, введення в роботу імітаційних засобів, дії персоналу під час умовної пожежі та контроль за ходом дій посередниками та керівником тренування.

Результати протипожежних тренувань заносяться до спеціального журналу обліку протипожежних тренувань.

Нижче наведено основні документи, які необхідні при проведенні об'єктового тренування з питань ЦЗ в нашому університеті.

2.4 Документи щодо практичної підготовки в ОДЕКУ всіх учасників освітнього процесу до дій у НС

НАКАЗ «Про організацію та проведення об'єктового тренування з питань ЦЗ»

Наказ

«___»___202__ року

№

м. Одеса

Про організацію та проведення спеціального об'єктового тренування з питань цивільного захисту

Відповідно до плану-графіку проведення практичної підготовки осіб керівного складу і фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів цивільного захисту закладу ____, плану основних заходів цивільного захисту на 202__ рік, та з метою вдосконалення організації і ведення цивільного захисту в структурних підрозділах функціональної підсистеми «Навчання дітей дошкільного віку, учнів та студентів дія у надзвичайних ситуаціях (з питань безпеки життєдіяльності)" єдиної державної системи цивільного захисту; підготовки формувань (спеціалізованих служб) цивільного захисту з дій у надзвичайних ситуаціях у відповідності до функціонального призначення; відпрацювання учасниками освітнього процесу, персоналу практичних навичок щодо дій у надзвичайних ситуаціях різного походження, формування та розвитку у здобувачів освіти

високих морально-психологічних якостей: відваги, мужності, підтримки, ініціативи, спритності

НАКАЗУЮ:

провести «___» ____ .202 _ р. під моїм керівництвом об'єктове тренування (далі тренування) на тему: (Приклади:

«Дії всіх учасників освітнього процесу, персоналу в умовах загрози та виникнення терористичного акту».

«Дії керівництва, всіх учасників освітнього процесу, персоналу в умовах надзвичайних ситуацій соціального та техногенного характеру».

«Дії керівництва, працівників формувань ЦЗ, всіх учасників освітнього процесу при загрозі і виникненні надзвичайних ситуацій: при виявленні підозрілого предмету, з протидії терористичного акту, локалізації пожежі».

«Практична перевірка здатності всіх учасників освітнього процесу, персоналу з дій у разі загрози та виникнення надзвичайних ситуацій та реагування на них згідно з Планом реагування на надзвичайні ситуації».

«Дії учасників освітнього процесу, персоналу у разі штормового попередження»

«Дії керівництва, всіх учасників освітнього процесу, персоналу при і виникненні пожежі»

«Дії всіх учасників освітнього процесу, персоналу в умовах загрози викиду небезпечно-хімічних речовин (аміак) на хімічно-небезпечному об'єкті _____»

«Дії органів управління, сил цивільного захисту, персоналу, здобувачів освіти закладу _____ при виникненні надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру на об'єкті підвищеної небезпеки _____» та ін.).

2. Затвердити кількісний та персональний склад штабу керівництва тренування (*робочу групу*) згідно Додатку 1 до наказу .

3. Затвердити тему, навчальні цілі, час проведення, місце проведення, склад учасників, основні завдання для керівного складу ЦЗ об'єкту, керівників підрозділів спеціалізованих служб, формувань ЦЗ, працівників, які входять до складу спеціалізованих служб, формувань ЦЗ, а також працівників, здобувачів освіти, які не входять до складу сил ЦЗ ОДЕКУ, але залучаються до локалізації та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій (далі НС), згідно Додатку 2 до наказу.

4. До складу керівництва тренування включити:

- керівника тренування
- заступників керівника тренування
- посередників.

5. Затвердити кількісний та персональний склад керівництва тренування, згідно Додатку 3 до наказу.

6. Заступникам керівника тренування:

- під час підготовчого періоду до тренування, надавати допомогу у плануванні, організації заходів до його проведення, приймати участь та здійснювати контроль проведення інструктажів, занять і тренувань органів управління та сил ЦЗ закладу освіти
- під час проведення тренування надавати всебічну допомогу керівнику тренування щодо його проведення та контролю за роботою посередників.

7. Посередникам здійснювати контроль за діями тих, хто навчається, дотримання ними заходів безпеки під час проведення тренування (*відповідно відпрацьованих та затверджених особистих планів (можливо дії посередників вказати у Плані проведення тренування)*).

8. До проведення тренування залучити:

- службу охорони (*диспетчерську службу*)
- комісію з питань надзвичайних ситуацій

- комісію з питань евакуації
- керівника робіт з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій
- спеціалізовані служби ЦЗ (створені на об'єкті)
- формування цивільного захисту
- добровільну пожежну охорону об'єкту
- працівників ОДЕКУ, здобувачів освіти, які залучаються до проведення практичних заходів.

9. Затвердити персональний склад органів управління ЦЗ та кількісний склад сил ЦЗ ОДЕКУ, які приймають участь у тренуванні згідно Додатку 4 до наказу.

10. Посадовій особі з питань ЦЗ (керівнику підрозділу з питань ЦЗ до «___»___ 202__ р.) спланувати і організувати проведення об'єктового тренування, розробити відповідні документи:

10.1 календарний план підготовки тренування.

10.2 провести спеціальні інструктивно-методичні заняття з керівництвом ОДЕКУ для забезпечення успішного проведення тренування з залученням спеціалістів Навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Одеської області.

10.2 інструктажі з посередниками і працівниками, які на час проведення тренування призначаються керівниками на навчальних місцях для практичного відпрацювання заходів та робіт із залученням спеціалістів навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Одеської області під час проведення підготовчого періоду до тренування.

11. Під час проведення інструктивно-методичних занять заступникам керівника тренування та персоналу штаба керівництва відпрацювати документи щодо планування, організації і проведення тренування органів управління та сил ЦЗ ОДЕКУ.

12. До «___»_____202__р. штабу керівництва тренування розробити, затвердити у ректора університету та погодити з територіальним органом Головного управління ДСНС України в області План проведення тренування з питань ЦЗ з додатками:

- план об'єкту з графічним визначенням ділянок, рубежів, пунктів відтворення обстановки та переліком засобів імітації зі схемою розгортання сил і засобів на місцях (ділянках) відпрацювання практичних заходів та їх зміст

- почасовий графік нарощування обстановки і переліком увідних (учбових завдань) (можливо указати у Плані проведення тренування)

- таблиць термінових донесень по тренуванню.

- відпрацювати та затвердити у керівника тренування:

- план імітації; план – схему навчальних місць (*план проведення практичних заходів на навчальних місцях*);

- тактичні завдання формуванням (*спеціалізованим службам*) ЦЗ.

13. Для оцінки готовності (допуску) персоналу до проведення тренування створити комісію до складу якої включити посадових осіб:

- керівництво університету

- посадова особа з питань ЦЗ (керівник підрозділу з питань ЦЗ)

- *спеціалізованої служби*

- підрозділу охорони праці

- представника територіального органу Головного управління ДСНС

України в області

- *представника Навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Одеської області.*

14. Затвердити персональний склад комісії з оцінки (допуску) персоналу до проведення навчання згідно Додатку 5 до наказу.

15. Комісії з оцінки (допуску) персоналу до проведення навчання провести:

- перевірку документів та особисту підготовку заступників керівника тренування та посередників

- вибірково перевірку знань з питань ЦЗ в обсязі програм підготовки працівників до дій у НС

- перевірку знань заходів безпеки працівників, які залучаються до відпрацювання практичних завдань під час тренування

- огляд з визначенням ступеня готовності формувань ЦЗ (спеціалізованих служб) та навчально-матеріальної бази до тренування

- укомплектованість працівниками, технікою, засобами малої механізації, приладами, інструментами, засобами індивідуального захисту, первинними засобами пожежегасіння та іншим табельним майном формувань(спеціалізованих служб) ЦЗ закладу.

19. До «__»__201__ р., за результатами роботи комісії з оцінки (допуску) персоналу до проведення тренування, скласти акт та надати його на затвердження керівнику закладу.

20. Начальнику відділу з матеріально-технічного забезпечення об'єкту для підготовки та проведення тренування спланувати норми витрачання моторесурсів, паливно-мастильних матеріалів, імітаційних засобів та майна.

21. Тренування провести без відриву від навчального процесу з поєднанням виконання заходів цивільного захисту. Строк готовності до тренування «__» _____ 201__ р.

22. Керівникам структурних підрозділів ознайомити з даним наказом підлеглий персонал.

23. Контроль за виконанням даного наказу залишаю за собою.

Керівник закладу освіти (ректор) _____(П.І.Б)_____

Склад
штабу керівництва (робочої групи тощо) об'єктового тренування з
питань ЦЗ

Найменування посади на термін проведення тренування та посада за штатним розписом	ПІБ
Начальник штабу - заступник керівника закладу (проректор) (бажано особа, яка причетна до виконання обов'язків з питань ЦЗ, охорони праці, пожежної та техногенної безпеки)	
Заступник начальника штабу - посадова особа з питань ЦЗ (керівник структурного підрозділу з питань ЦЗ)	
Члени штабу:	
- керівники структурних підрозділів	
- особи, які очолюють формування ЦЗ	
- начальники служб	
- заступники начальників служб	
- спеціалісти, які причетні до виконання заходів з питань ЦЗ	
- особи, відповідальні за пожежну безпеку ..інші	

ТЕМА ОБ'ЄКТОВОГО ТРЕНУВАННЯ в ОДЕКУ :

- Визначення рівня готовності та дієздатності керівництва, сил ЦЗ закладу щодо локалізації та ліквідації наслідків НС, зниження рівня можливих втрат та захисту всіх учасників освітнього процесу, персоналу у НС.

- Перевірка реальності дій органів управління та сил ЦЗ щодо попередження та ліквідації НС і досягнення злагоджених дій у роботі керівного складу, формувань (спеціалізованих служб) ЦЗ закладу, працюючого персоналу, здобувачів освіти під час виконання заходів щодо попередження та реагування на НС.

- Організація роботи керівника робіт з ліквідації наслідків НС і порядок взаємодії з комісією з питань НС об'єкту (штабу з ліквідації наслідків НС).

- Підготовка всіх учасників освітнього процесу, персоналу, техніки, оснащення пункту управління до виконання завдань щодо локалізації і ліквідації НС.

- Опанування учасниками освітнього процесу, персоналом навиками, вмінню користуватись засобами індивідуального захисту органів дихання і діям в умовах загрози та виникнення НС (перелічити НС відповідно до теми тренування, наприклад: терористичного акту, пожежі тощо), а також навиками евакуаційних заходів.

- Відпрацювання питань оповіщення та інформування органів управління, сил ЦЗ, учасників освітнього процесу, персоналу, про загрозу або виникнення НС.

- Визначення готовності комісії з питань евакуації закладу про проведення евакуації учасників освітнього процесу, персоналу при виникненні загрози для їх життя та здоров'ю, а також майна, цінних документів.

- Виявлення проблемних питань реалізації вимог нормативно-правових, розпорядчих та інших керівних документів з питань ЦЗ, організації виконання завдань за призначенням, а також визначення головного напрямку роботи в указаних сферах.

Час проведення: 00.00-00.00 «__» _____ 202__ р.

Місце проведення: адреса, територія, приміщення, тощо...

Склад учасників тренування:

- служба охорони (диспетчерська служба)
- комісія з питань цивільного захисту
- комісія з питань евакуації
- керівник робіт з ліквідації наслідків НС (*штаб керівництва, якщо такий призначено*)
- спеціалізовані служби ЦЗ (*всі створені в ОДЕКУ вказати*)
- формування ЦЗ (*вказати які*)
- добровільна пожежна охорона ;
- працівники, здобувачі освіти закладу освіти, які залучаються до проведення практичних заходів (*вказати кількість рол., яких факультетів, відділень тощо*)

Головні завдання:

Для керівного складу:

- вдосконалення методів узагальнення і аналізу даних про обстановку
- розроблення обґрунтованих пропозицій для прийняття рішень
- своєчасне надання завдань до виконавців
- контроль виконання поставлених завдань.

Для керівників підрозділів спеціалізованих служб ЦЗ ОДЕКУ та їх працівників:

- перевірка заходів щодо приведення у готовність до дій спеціалізованих служб цивільного захисту закладу

- підвищення злагодженості дій спеціалізованих служб ЦЗ під час виконання завдань за призначенням.

Для керівників підрозділів формувань ЦЗ закладу та їх працівників:

- перевірка заходів щодо приведення у готовність до дій формувань ЦЗ закладу
- підвищення злагодженості дій формувань ЦЗ під час виконання завдань за призначенням.

Для працівників, здобувачів освіти закладу освіти, які не входять до складу спеціалізованих служб та формувань ЦЗ закладу:

- відпрацювання окремих питань програми загальної підготовки працівників закладу освіти, здобувачів освіти за програмами «Цивільний захист», «Основи безпеки життєдіяльності» тощо, щодо дій у НС (інформуванням про НС).

Посадова особа з питань ЦЗ

(керівник структурного підрозділу з питань ЦЗ)___(П.І.Б)___

Склад
керівництва об'єктового тренування з питань цивільного захисту
закладу

Найменування посади на термін проведення тренування та посада за штатним розписом	П.І.Б
Керівник тренування – керівник закладу (ректор)	
Заступник керівника тренування:	
- заступник керівника закладу (проректор з _____)	
- заступник керівника закладу (проректор з _____)	
- інженер з охорони праці (служби з ОП)	
Посередники*	
- декан факультету (завідувач відділення, лабораторії, відділу тощо)	
- декан факультету (завідувач відділення, лабораторії, відділу тощо)	
- завідувач гуртожитку	
інші	

* Примітка: кількість посередників призначається відповідно до кількості навчальних ділянок, місць, точок тренування

Посадова особа з питань ЦЗ

(керівник структурного підрозділу з питань ЦЗ)____(П.І.Б)____

**Склад органів управління та сил цивільного захисту закладу,
які приймають участь у об'єктовому тренуванні з питань
цивільного захисту**

I. Управління цивільного захисту закладу освіти _____

На час проведення тренування призначено:

Найменування посади на термін проведення тренування та посада за штатним розписом	П.І.Б
<u>Комісія з питань НС закладу у складі наступних посадових осіб:</u>	
голова комісії - заступник керівника закладу	
заступник голови комісії - начальник служби (відділу...)	
секретар комісії - фахівець одного з відділів причетного до виконання заходів з питань ЦЗ	
члени комісії:	
-	
-	
-	
<u>Комісію з питань евакуації закладу у складі наступних посадових осіб:</u>	
голова комісії - заступник керівника закладу	
заступник голови комісії - начальник відділу з персоналу	
секретар комісії -	
члени комісії:	
спеціалісти з персоналу	

<u>Керівників робіт з ліквідації наслідків НС:</u>	
керівник робіт з ліквідації наслідків НС – керівник закладу освіти (ректор) або заступник керівника закладу освіти (проректор) з охорони праці	

**II. Організаційно-координаційний орган ЦЗ закладу (якщо такий
призначено)**

На час проведення тренування до складу штабу з ліквідації НС об'єкту призначено:

Найменування посади на термін проведення тренування та посада за штатним розписом	П І.Б
<u>Начальник штабу</u> - заступник (помічник) особи, яка виконує обов'язки посадової особи з питань ЦЗ (керівника підрозділу з питань ЦЗ)	
Заступник начальника штабу - заступник начальника відділу (служби) охорони праці	
Члени штабу:	
- посадова особа з пожежної безпеки	
- інженер (фахівець) з охорони праці	

III. Сили цивільного закладу освіти

1. На час проведення тренування залучити спеціалізовані служби ЦЗ закладу від встановлених підрозділів у наступній кількості:

1.1 Спеціалізована служба ЦЗ зв'язку та оповіщення:

- відділ інформації

- особи

1.2 Спеціалізована служба ЦЗ матеріального забезпечення:

- відділ матеріально-технічного постачання

-

особи

1.3 Спеціалізована служба ЦЗ медичної допомоги

- медичний пункт

- особи

1.4 Далі вказуються спеціалізовані служби ЦЗ та підрозділи на базі яких вони створені.

2. На час проведення навчання залучити формування ЦЗ закладу від встановлених підрозділів у наступній кількості:

2.1 Група оповіщення:

- ланка оповіщення №1

- осіб

- ланка оповіщення №2

- осіб

2.2 Добровільна пожежну охорона у складі:

- осіб

2.3 Аварійно-відновлювальні бригади

- аварійно-відновлювальна бригада № 1

- осіб

- аварійно-відновлювальна бригада № 2

- осіб

2.3 Формування ЦЗ:

група (ланка) охорони громадського порядку - осіб

2.4 Формування ЦЗ:

санітарний пост № 1

- осіб

санітарний пост № 2

- осіб

(Увага! Якщо є рятувальна група , до даної групи входять ланки – санітарні пости)

2.5 Далі вказуються формування ЦЗ та підрозділи на базі яких вони створені.

2.6 Рятувальна ланка (група) - осіб

2.7 Пункт видачі засобів РХЗ ... - осіб

2.8 Ланка з обслуговування захисних споруд - осіб

Інші

Посадова особа з питань ЦЗ

(керівник структурного підрозділу з питань ЦЗ) _____ (П.І.Б) _____

*Кожний заклад вищої освіти визначає самостійно перелік та кількість формувань (служб) ЦЗ відповідно організаційно-розпорядчих документів закладу.

Склад

**комісії з оцінки готовності (допуску) персоналу закладу _____
до проведення об'єктового тренування з питань цивільного
захисту**

Найменування посади на термін проведення тренування та посада за штатним розписом	ПІБ
голова комісії - керівник або заступник керівника закладу (голова комісії з питань надзвичайних ситуацій закладу)	
заступник голови комісії - посадова особа з питань ЦЗ (керівник структурного підрозділу з ЦЗ)	
секретар комісії - відповідальна особа з пожежної безпеки	
члени комісії:	
представник територіального органу ГУ ДСНС України в Одеській області	
керівники структурних підрозділів (факультетів, відділень, відділів, лабораторій тощо)	
Представник підрозділу охорони праці	
Представник Навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Одеської області	

Посадова особа з питань ЦЗ

(керівник структурного підрозділу з питань ЦЗ)____(П.І.Б)

П Л А Н - К А Л Е Н Д А Р

підготовки об'єктового тренування з питань цивільного захисту

№ з/п	Найменування заходів	Термін проведення	Виконавець	Відмітка про виконання
1	2	3	4	5
1. Організаційні заходи				
1.1	Визначення вихідних даних для планування і проведення об'єктового тренування			
1.2	Проведення наради щодо підготовки до тренування з учасниками тренування			
1.3	Вивчення нормативних документів і навчально-методичної літератури			
1.4	Розробка задуму тренування			
1.5	Розробка кошторису на підготовку і проведення тренування			
2. Розробка документів з організації та проведення тренування				

1	2	3	4	5
2.1	Підготовка наказу на проведення об'єктового тренування з <i>додатками</i>			
2.2	Складання Плану - календарю підготовки об'єктового тренування з питань цивільного захисту			
2.3	Розробка, узгодження та подання на затвердження керівнику закладу освіти плану проведення тренування з додатками			
2.4	Уточнення та коригування плану реагування на НС закладу			
2.5	Розробка та подання на затвердження керівнику закладу освіти плану імітації			
2.6	Розробка та подання на затвердження керівнику об'єкту плану (графіку) нарощування обстановки з переліком ввідних			
2.7	Розробка плану (схеми) навчальних місць			
2.8	Уточнення списків учасників тренування, схеми оповіщення і зв'язку			
2.9	Складання проектів звітних документів з проведення тренування			
3. Підготовка керівництва тренування				

1	2	3	4	5
3.1	<p>Проведення інструкторсько-методичних занять з керівництвом тренування за темами:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Вимоги до методики проведення тренування, розроблення плануючих документів тренування. - Визначення вихідних даних для підготовки наказу про проведення тренування відповідно до Плану реагування на НС. - Складання Плану - календарю підготовки тренування, підготовка плану проведення тренування, схеми розгортання сил і засобів у місцях (ділянках) відпрацювання практичних заходів та їх зміст, почасового графіку нарощування обстановки з переліком ввідних. - Методика роботи штабу керівництва, особи, яка його очолює, робочих груп. - Робота штабу з ліквідації наслідків НС, спеціалізованих служб та формувань ЦЗ, прийняття рішення керівника на ліквідацію наслідків НС. 		<p>Посадова особа з питань ЦЗ, представники НМЦ ЦЗ та БЖД Одеської області</p>	

1	2	3	4	5
3.2	Проведення інструктажів учасників тренувань:			
	Підготовка навчальних місць для відпрацювання практичних заходів			
	Порядок підготовки місць проведення імітаційних заходів			
	Правила безпеки під час проведення тренування			
4. Підготовка учасників тренування				
4.1	Вивчення чинних керівних документів, рекомендацій, посібників щодо організації, підготовки та проведення тренування			
4.2	Проведення занять за програмами загальної, спеціальної підготовки, додаткової підготовки з техногенної безпеки			
4.3	Вивчення питань, які підлягають відпрацюванню під час тренування			
4.4	Доведення до працівників, що входять до складу формувань (спеціалізованих служб) цивільного захисту організацію оповіщення та порядку збору працівників, що входять до їх складу			
4.5	Проведення інструктажу з правил безпеки під час проведення тренування з працівниками, що входять до складу формувань (спеціалізованих служб) цивільного захисту			

1	2	3	4	5
4.6	<i>Підготовка особистих планів посередників, помічників керівника тренування</i>			
4.7	Підготовка інструкції по заходах безпеки			
5**. Підготовка навчальних місць та матеріально-технічного забезпечення				
5.1	Забезпечення учасників тренування необхідними засобами технічного та медичного забезпечення.			
5.2	Забезпечення навчальних місць та засобів імітації для відпрацювання практичних заходів тренування (<i>імітація руйнувань, пошкоджень, завалів, пожеж, зон зараження - за умовами тренування</i>)			
5.3	Забезпечення засобами зв'язку і оповіщення учасників тренування			
5.4	Забезпечення формувань (спеціалізованих служб) ЦЗ табельним майном			
5.5	Підготовка матеріалів для обладнання місць проведення практичних заходів			
6. Оцінка готовності (допуску) персоналу до проведення тренування				

1	2	3	4	5
6.1	Проведення перевірки документів та особистої підготовки керівного складу учасників тренування, вибіркової перевірки знань з питань ЦЗ в обсязі програм загальної та спеціальної, додаткової підготовки працівників до дій у НС			
6.2	Перевірка знань заходів безпеки працівників, які залучаються до відпрацювання практичних питань з тренування			
6.3	Огляд готовності (спеціалізованих служб) формувань ЦЗ, ділянок та місць тренування			
6.4	Складання акту оцінки готовності (допуску) персоналу до проведення навчання			
7. Інші заходи *				

7.1 .....

Начальник штабу керівництва тренуванням _____(П.І.Б)_____

Погоджено
Керівник територіального підрозділу
Головного управління ДСНС України в
Одеській області

Затверджую
Керівник закладу освіти

«   » _____ 201 ____ р.

«   » _____ 201 ____ р.

***ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ ОБ'ЄКТОВОГО ТРЕНУВАННЯ З ПИТАНЬ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ**

Тема: *«Дії керівного складу та членів формувань цивільного захисту, персоналу, здобувачів освіти при виникненні надзвичайної ситуації соціального характеру (захоплення терористами заручників у закладі освіти)»*

Цілі:

- перевірка реальності «Плану реагування на надзвичайні ситуації в закладі _____» (далі – План реагування)
- розробка керівним складом ЦЗ закладу обґрунтованих пропозицій для прийняття рішень та своєчасного доведення завдань до виконавців

- відпрацювання алгоритму дій керівного складу та членів формувань цивільного захисту, педагогічних працівників та здобувачів освіти у випадку вчинення на його території надзвичайної ситуації соціального характеру (терористичного акту)

- перевірка готовності працівників та здобувачів освіти до дій у надзвичайних ситуацій
- інші...

Час на проведення: 4 години

Місце проведення: територія закладу _____, навчальний корпус №__ вул. _____, факультет _____

Склад учасників: керівний склад цивільного закладу, формування цивільного захисту _____ (формування оповіщення та зв'язку, санітарний пост, формування громадського порядку, постійний пост оповіщення та зв'язку факультету _____), персонал, працівники та здобувачі освіти, які не призначені до складу формувань цивільного захисту, та знаходяться на час проведення тренування у навчальному корпусі

Навчальні питання:

1. Навчальне питання: приведення в готовність органів управління цивільним захистом закладу. Організація оповіщення керівного складу цивільного захисту, працівників та здобувачів освіти.

2. Навчальне питання: дії керівного складу цивільного захисту, формувань цивільного захисту, персоналу та учасників освітнього процесу в умовах виникнення надзвичайної ситуації та ліквідації її наслідків.

3. Практичні заходи: _____

Початкові обставини:

Органи управління, сили і структурні підрозділи, займаючись повсякденною діяльністю, знаходяться в готовності до виконання покладених на них завдань цивільного захисту в разі виникнення надзвичайних ситуацій.

Керівний склад ЦЗ, формування цивільного захисту, працівники та здобувачі освіти в основному підготовлені.

Формування цивільного захисту, працівники та здобувачі освіти в основному готові.

Формування цивільного захисту укомплектовані працівниками 100%, індивідуальними засобами захисту на __%, майном на __%.

Система цивільного закладу знаходиться в режимі - «повсякденна»

Задум тренування: надати опис можливої обстановки під час загрози виникнення та виникнення конкретної НС з вказівкою часу у залежності від теми тренування

Головні завдання: _____

ХІД ТРЕНУВАННЯ:

I. ЕТАП

Оповіщення та інформування про надзвичайну ситуацію
Збір органів управління, сил цивільного захисту

Навчальне місце № 1 кабінет керівника закладу

Обладнання: засоби зв'язку, таблички з найменуванням підрозділів

Забезпечення: документи *служби охорони, змінних та чергових служб (диспетчерської служби), служби (ланки) зв'язку та оповіщення, секретаря керівника*

Навчальне питання № 1

Заходи, які проводяться та порядок дій посадових осіб: змінних та чергових служб, органів управління закладу, об'єктової комісії з питань НС при виникненні надзвичайної ситуації, об'єктової комісії з евакуації

Час: з ____ до ____ тривалість ____ год.

Оповіщення керівництва об'єктового тренування, штабу керівництва, об'єктової комісії з питань надзвичайних ситуацій, об'єктової комісії з питань евакуації, керівника робіт з ліквідації наслідків НС, осіб, що очолюють об'єктові формування (спеціалізовані служби) цивільного захисту

Збір керівного складу цивільного захисту та формувань (спеціалізованих служб) ЦЗ, збір даних обстановки, що склалася, їх оцінка та аналіз постановка завдань підлеглим органам управління, перевірка функціональної готовності до дій за призначенням формувань (спеціалізованих служб) ЦЗ та працівників, які залучаються до тренування.

Доведення загальної обстановки, порядку дій, визначення вихідних рубежів, висування техніки і формувань (спеціалізованих служб) ЦЗ. Визначення навчальних місць, доведення сигналів оповіщення.

Проведення інструктажу з охорони праці. Експрес-опитування керівного складу на знання функціональних обов'язків та порядку дій у ході проведення тренування.

Час	Навчальні питання	Обстановка (зміст ввідних)	Хто залучається	Дії керівника тренування, його заступників (помічників) та посередників	Дії тих, хто навчається
-----	-------------------	-------------------------------	-----------------	---	-------------------------

		00.00. « » _____ 201__р.		Керівник тренування вручає конверт з ввідною №1 <i>змінним та черговим службам (диспетчерській службі), службі охорони, секретарю керівника</i>	
00.00 – 00.00	Проведення оповіщення керівництва об'єктового тренування, штабу керівництва, об'єктової комісії з питань надзвичайних ситуацій, об'єктової комісії з питань евакуації, керівника робіт з ліквідації наслідків НС, осіб, що очолюють об'єктові формування (спеціалізовані служби)	Ввідна № 1 _	змінні та чергові служби (диспетчерської служби), формування зв'язку та оповіщення	Заступник керівника тренування (начальник штабу керівництва) дає розпорядження начальнику зміни , чергової служби на проведення оповіщення та збору керівного складу ЦЗ Контролює, через посередника, дії начальника зміни, чергової служби проведення оповіщення	Начальник змінної та чергової служби (диспетчерської служби), секретар здійснює оцінку обстановки, яка склалася на території об'єкту: - через радіозв'язок, інших засобів зв'язку проводить оповіщення згідно схеми оповіщення - керівного складу, об'єктової комісії з питань НС, об'єктової комісії з питань евакуації, штаб керівництва, керівника робіт з ліквідації наслідків НС, керівників формувань (спеціалізованих служб) ЦЗ;
	ЦЗ (за допомогою радіозв'язку, посильних)			Посередник № 1 слідкує за послідовністю та правильністю дій, фіксує час виконання дій, а також виявляє недоліки.	- доповідає керівнику тренування про результати оповіщення і збору; - веде облік прибуття учасників тренування за сигналом збору.

<p>00.00.- Прибуття учасників тренування до місця збору - приміщення керівника об'єкту - пункт управління.</p> <p>Порядок постановки завдань підлеглим органам управління та силам ЦЗ, об'єктовій комісії з питань надзвичайних ситуацій, об'єктовій комісії з питань евакуації, керівнику робіт з ліквідації наслідків НС, особам , які очолюють формування (спеціалізовані служби) ЦЗ</p>	<p>Штаб керівництва тренування, об'єктова комісія з питань надзвичайних ситуацій, об'єктова комісія з питань евакуації, керівник робіт з ліквідації наслідків НС, особи, які очолюють формування (спеціалізовані служби) ЦЗ</p>	<p>Керівник тренування (або його заступник) здійснює постановку завдань підлеглим органам управління та силам ЦЗ</p>	<p>Керівний склад ЦЗ, штаб керівництва, об'єктова комісія з питань НС, особи, які очолюють формування (спеціалізовані служби) ЦЗ, керівник робіт з ліквідації наслідків НС прибувають до призначеного місця збору для інформування про обстановку та отримання завдання на подальші дії.</p> <p>- Учасники тренування отримують завдання по ввідним.</p> <p>- Збір даних обстановки, що склалася, їх оцінка та аналіз.</p> <p>- Експрес-опитування керівного складу на знання функціональних обов'язків та порядку дій у ході проведення тренування.</p> <p>- Інструктаж учасників з питань безпеки при ліквідації НС.</p>
--	---	---	---

Навчальне місце №1: приміщення керівника закладу освіти

Забезпечення: засоби зв'язку, таблички с найменуванням підрозділу.

документи об'єктової комісії з питань НС (далі ОК з ПНС)

Робота об'єктової комісії з питань НС по отриманні умовного сигналу оповіщення щодо виникнення надзвичайної ситуації по ввідній № 1

<p>00.00.- 00.00.</p>	<p>Прийняття рішення ОК з ПНС на проведення заходів щодо ліквідації наслідків НС</p>		<p>Голова та члени ОК з ПНС</p>	<p>Керівник тренування дає розпорядження щодо організації проведення заходів по ліквідації наслідків. НС.</p> <p>Посередник № 1</p> <p>слідкує за послідовністю та правильністю дій, фіксує час виконання дій, а також виявляє недоліки</p>	<p>ОК з ПНС приймає рішення на проведення заходів: щодо ліквідації наслідків НС, організації роботи керівника робіт з ліквідації наслідків НС (<i>штабу з ліквідації наслідків НС</i>) відповідно до плану реагування на НС</p> <p>Голова ОК з ПНС доповідає керівнику тренування свої пропозиції щодо проведення заходів по ліквідації наслідків НС. Відпрацювання протоколу засідання комісії</p>
<p>00. 00.- 00.00.</p>	<p>Доповіді членів ОК з ПНС</p>		<p>Члени комісії надають доповіді з організації заходів з ліквідації наслідків НС по різних напрямках</p>	<p>Голова ОК з ПНС заслуховує членів комісії надає розпорядження про огляд об'єктів, територій; заслуховує зокрема члена комісії-особу, яка очолює формування зв'язку та оповіщення про подальше оповіщення та інформування учасників тренування, здійснення сталого зв'язку між</p>	<p>Отримує інформацію про огляд об'єктів, надає заявку заступнику(помічнику) керівника тренування на техніку, визначає основні напрямки виконання робіт по ліквідації НС</p>

Приведення в готовність формувань ЦЗ (спеціалізованих служб) ЦЗ		Особи, які очолюють формування (спеціалізовані служби) ЦЗ, керівник робіт з ліквідації наслідків НС	всіма учасниками тренування.	Посередник № 1 слідує за приведенням в готовність формувань ЦЗ (спеціалізованих служб) ЦЗ	Особи, які очолюють формування (спеціалізовані служби) ЦЗ здійснюють оповіщення (по телефону), дають розпорядження про приведення в готовність свої формування (спеціалізовані служби) ЦЗ. направляють формування (спеціалізовані служби) ЦЗ до точки збору, доповідають керівнику робіт з ліквідації наслідків НС про приведення їх в готовність.
---	--	---	------------------------------	---	---

Навчальне місце № 1 - приміщення керівника закладу

Навчальне місце № 2 - території структурних підрозділів закладу освіти - точки збору евакуйованих з приміщень будівель закладу освіти.

Забезпечення: майно, засоби зв'язку, таблички с найменуванням підрозділів.

Документація: документи об'єктової комісії з питань евакуації (далі ОК з ПЕ), формування охорони громадського порядку, формування зв'язку та оповіщення.

Визначення готовності об'єктової комісії з питань евакуації до проведення евакуації працівників при виникненні загрози їх життю та здоров'ю (з приміщень будівель, територій структурних підрозділів закладу освіти)

00.00.- 00.00	Прийняття рішення ОК з ПНС на проведення екстреної евакуації із будівель закладу освіти	ОК з ПНС, голова та члени ОК з ПЕ Формування ЦЗ охорони громадського порядку (ОГП), зв'язку та оповіщення	Керівник тренування на підставі доповіді голови ОК з ПНС дає розпорядження на проведення заходів евакуації персоналу, здобувачів освіти, незадіяних у ліквідації наслідків НС; надає розпорядження: ОК з	Голова ОК з ПЕ згідно розділу плану реагування на НС, з урахуванням даних метеообстановки проводить заходи евакуації персоналу, здобувачів освіти незадіяного у ліквідації наслідків НС із приміщень закладу освіти, доповідає заступнику керівнику тренування свої пропозиції щодо готовності до
--------------------------	---	---	--	--

ПЕ, особі, яка очолює формування ОГП про дії формування за призначенням згідно тактичного завдання, особі, яка очолює формування зв'язку та оповіщення про оповіщення персоналу, здобувачів освіти, незадіяних у ліквідації наслідків НС

Посередник №2 слідкує за послідовністю та правильністю дій, фіксує час виконання дій, а також виявляє недоліки

проведення евакуаційних заходів.

Формування ОГП висувається по постах згідно тактичного завдання, проводять зціплення району НС, організацію постів охорони у найбільш важливих місцях, збереження людських ресурсів, матеріальних цінностей; здійснює забезпечення порядку евакуаційних заходів, пропускового режиму; порядку, який забезпечується комплексом організаційно-правових та інженерно-технічних заходів, що здійснюються з метою виключення можливості неконтрольного переміщення осіб, транспортних засобів і майна на об'єкти та з об'єктів. Реагує в межах наданих законом повноважень на протиправні дії, пов'язані з посяганням на даний об'єкт.

Формування зв'язку та оповіщення за даними обстановки, яка склалася на території об'єкту, через радіозв'язок, посильних, три довгих дзвінка оповіщає персонал, здобувачів освіти про евакозаходи з вказівками точки збору.

00.00.-
00.00

Порядок виконання евакуаційних заходів

Працюючий персонал здобувачі освіти, незадіяні у ліквідації наслідків

Посередник №2 слідкує за послідовністю та

Працюючий персонал, здобувачі освіти, незадіяні у ліквідації наслідків НС, який знаходиться у приміщеннях та території, за

			НС, які знаходяться у приміщеннях та територіях закладу освіти	правильністю дій, фіксує час виконання дій, а також виявляє недоліки	сигналом формування зв'язку та оповіщення, з урахуванням даних метеообстановки, здійснюють евакуаційні заходи згідно з планом евакуації.
00.00.- 00.00	Доповідь про завершення проведення евакуаційних заходів персоналу незадіяному у ліквідації наслідків НС		Голова ОК з ПЕ Особи, які очолюють формувань ОГП, зв'язку та оповіщення	Посередник №2 слідкує за послідовністю та правильністю дій, фіксує час виконання дій, а також виявляє недоліки	За даними керівників підрозділів закладу освіти голова ОК з ПЕ доповідає керівнику тренування про завершення проведення евакуаційних заходів персоналу, здобувачів освіти, незадіяних у ліквідації наслідків НС. Особи, які очолюють формувань ОГП, зв'язку та оповіщення доповідають заступнику керівника тренування про заходи, що здійснювались під час евакуації.

II. ЕТАП

Практичні заходи

Навчальне місце № 3: *вказати територію*

Забезпечення: майно, прилади, інструменти, засоби індивідуального захисту, таблички с найменуванням підрозділів.

Документація: документи формувань ЦЗ (спеціалізованих служб).

Визначення готовності керівника робіт з ліквідації наслідків НС (*розгортання штабу з ліквідації наслідків НС закладу освіти*)

00.00.- 00.00	Аналіз оцінки обстановки		Керівник робіт з ліквідації наслідків НС (штаб з ліквідації)	За рішенням ОК з ПНС керівник тренування дає розпорядження щодо	Аналіз та оцінка обстановки, підготовка пропозицій щодо ліквідації наслідків НС
--------------------------	--------------------------	--	--	---	--

			наслідків НС)	виконання функцій керівника робіт з ліквідації наслідків НС (штабу з ліквідації наслідків НС)	
00.00.- 00.00	Огляд об'єктових формувань ЦЗ		Формування (спеціалізовані служби) цивільного захисту, які задіяні в тренуванні	Керівник робіт з ліквідації наслідків НС проводить огляд формувань (спеціалізованих служб) Посередник №3 слідує за послідовністю та правильністю дій, фіксує час виконання дій, а також виявляє недоліки	Огляд формувань (спеціалізованих служб) ЦЗ закладу освіти: оцінка екіпірування, засобів та приладів майна та інструменту, виконання готовності невідкладних робіт, висування їх до зони проведення рятувальних та інших невідкладних робіт - за рішенням керівника робіт з ліквідації наслідків НС (штабу з ліквідації наслідків НС).

Навчальне місце № 4: *вказати територію*

Забезпечення: майно, прилади, інструменти, засоби індивідуального захисту, таблички с найменуванням підрозділів, спеціальна техніка, прапорці, знаки, покажчики

Документація: документи формувань ЦЗ (спеціалізованих служб) (*перелічити яких*)

Навчальне питання № 2

Організація та проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт при ліквідації наслідків надзвичайної ситуації

Час: з ____ до ____ тривалість ____ год.

00.00.- 00.00	Практичні дії формувань ЦЗ з відпрацювання дій за призначенням	Ввідна №2 _____	Формування (спеціалізовані служби) ЦЗ	Посередник №3 дає ввідну керівнику робіт з ліквідації наслідків НС на ліквідацію НС _____	Особи, які очолюють формування ЦЗ (спеціалізовані служби) проводять практичні заходи з працівниками, які входять до складу формувань (спеціалізованих
------------------	--	-----------------	---------------------------------------	---	--

	(дії за ввідними)				служб) ЦЗ по діях за призначенням на місцях проведення тренування.
00.00.- 00.00	Організація невідкладних робіт при ліквідації наслідків НС__		Формування (спеціалізовані служби) ЦЗ	Посередники №2, № 3 контролюють та оцінюють дії працівників формувань ЦЗ (спеціалізованих служб) по відпрацюванню практичних дій	Проведення практичних заходів за призначенням, доповіді осіб, що очолюють формування (спеціалізовані служби) ЦЗ керівнику робіт з ліквідації наслідків НС про проведені робіт. Доповідь керівника робіт з ліквідації наслідків НС про проведені роботи начальнику штаба керівництва.

Навчальне місце № 5: вказати територію

Забезпечення: майно, засоби зв'язку, медичні сумки , ноші, таблички с найменуванням підрозділів.

Імітація потерпілі (вказати скільки) (статисти)

Порядок порятунку та евакуації потерпілих силами формувань (спеціалізованих служб) ЦЗ закладу освіти

00. 00.- 00.00	Надання домедичної допомоги потерпілим	Ввідна № 3. При проведенні _____ невідкладних робіт три особи отримали ушкодження	Рятувальна група, сан пости	Посередник №3 подає ввідну керівнику робіт з ліквідації наслідків НС про виявлення потерпілих з різними ушкодженнями: - перелом кісток - кровотечі Контролює та оцінює дії персоналу рятувальних груп., сан. постів по відпрацюванню практичних дій з надання домедичної допомоги потерпілим та евакуації	Рятувальна група., сан. пости на окремих статистах відпрацьовують питання щодо правильності надання домедичної допомоги потерпілим з різними ушкодженнями: - перелом кісток - кровотечі та евакуації їх для надання спеціалізованої медичної допомоги. Доповідь осіб, які очолюють формування рятувальні, сан. пости керівнику робіт про проведені рятувальні роботи.
-------------------	--	---	-----------------------------	--	--

			їх для надання спеціалізованої медичної допомоги	Доповідь керівника робіт з ліквідації наслідків НС про проведені роботи начальнику штаба керівництва.
00.00.- 00.00	Закінчення тренування		Керівний склад тренування, особи, які очолюють формування (спеціалізовані служби) ЦЗ, керівник робіт з ліквідації наслідків НС	Формування (спеціалізовані служби) ЦЗ, що приймали участь у тренуванні звертають пости, виходять із зони проведення рятувальних та інших невідкладних робіт, повернення майна на збереження заступнику (помічнику) керівника тренування з МТЗ

Підведення підсумків, здійснення розбору проведеного об'єктового тренування з питань цивільного захисту закладу освіти

Час: з ____ до ____ тривалість ____ год.

00.00. - 00.00	Підведення підсумків Проведення попереднього розбору тренування	Приміщення керівника закладу освіти	Керівний склад, штаб керівництва, ОК ПНС, ОК з ПЕ, керівник робіт з ліквідації наслідків НС, особи, які очолюють формування (спеціалізовані служби) ЦЗ, посередники	Попередні висновки посадової особи з питань ЦЗ (керівника підрозділу з питань ЦЗ). Посередники надають інформацію керівникові про проведені заходи, дії учасників. Керівник тренування підводить попередні підсумки тренування, визначає, якою мірою досягнуті навчальні цілі,	Матеріали тренування
-------------------	--	-------------------------------------	---	--	----------------------

00.00-00.00	Підготовка матеріалів для загального розбору	Приміщення заст. керівника тренування (помічника)	Керівник робіт з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, голова ОК ПЕ	<p>відмічає позитивні моменти та виявлені недоліки, ставить завдання на їх усунення.</p> <p>Керівник робіт з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації готує матеріали для загального розбору у вигляді коротких висновків, пропозицій і у встановлені керівником тренування строки подає дані матеріали до штабу керівництву тренування. Голова ОК ПЕ готує матеріали з проведення евакозаходів.</p>	<p>Особисті спостереження керівника, посередників</p> <p>Матеріали тренування, особисті спостереження керівника робіт з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації</p>
00.00-00.00	Оцінка дій працівників, які входять до складу формувань (спеціалізованих служб) ЦЗ	Приміщення, де знаходяться особи, які очолюють формування (спеціалізовані служби) ЦЗ	Особі, які очолюють формування (спеціалізовані служби) ЦЗ	Особі, які очолюють формування (спеціалізовані служби) ЦЗ - по закінченню узагальнення підсумків надають індивідуальні оцінки працівникам, що приймали участь у тренуванні, та заносять їх до журналів обліку	Особисті спостереження осіб, які очолюють формування (спеціалізовані служби) ЦЗ
00. 00-00.00	Проведення засідання комісії НС за підсумками ОТ з питань ЦЗ.	Приміщення керівника закладу	Керівництво тренування, штаб керівництва, ОК ПНС, ОК ПЕ статисти, керівник	Заключне слово керівника з оцінки проведеного тренування	За матеріалами тренування складається протокол засідання ОК ПНС

<p>Оцінка реальності плану реагування на НС.</p> <p>Виступ керівника тренування, посередників щодо доведення недоліків та позитивних моментів проведення тренування.</p>	<p>робіт з ліквідації наслідків НС, особи, які очолюють формування (спеціалізовані служби) ЦЗ</p>	<p>Штаб керівництва здійснює</p> <p>підготовку проекту звіту та проекту наказу про підсумки проведеного тренування з послідуєчим затвердженням у керівника.</p>
--	--	---

Начальник штабу керівництва об'єктового тренування _____ (П.І.Б)_____

* надається лише приклад Плану проведення об'єктового тренування з можливими діями керівника та тих, хто навчається, у кожному конкретному випадку з урахуванням задуму тренування - етапів тренування може бути декілька по різних ввідних, проте обов'язковими є етапи тренування: «Оповіщення та інформування про НС, Збір органів управління, сил ЦЗ», «Практичні заходи» з визначенням відповідних навчальних питань тощо.

* Додатки до плану: проведення об'єктового тренування з питань цивільного захисту закладу:

- *план закладу з графічним показом ділянок, рубежів, пунктів відтворення обстановки та переліком засобів імітації (додаток до плану ОТ)*
- *графік нарощування обстановки з переліком ввідних (додаток до плану ОТ)*
- *схема розгортання сил і засобів у місцях (ділянках) відпрацювання практичних заходів та їх змістом; (додаток до плану ОТ)*
- *термінові донесення за навчаннями (додаток до плану ОТ)*

Начальник штабу керівництва об'єктового тренування _____ (П.І.Б)_____

**План
нарощування обстановки об'єктового тренування з питань цивільного захисту**

№ з/п	Час надання ввідної	Обстановка	Комплекс заходів, які контролюються посередниками на етапах відпрацювання ввідної	Відповідальний за відпрацювання ввідної
1.	00.00	<p>Ввідна №1.</p> <p>надати опис можливої обстановки під час загрози виникнення або виникнення конкретної НС з вказівкою часу у залежності від теми тренування</p> <p>введення режиму підвищеної готовності</p>	<p>- контроль за якістю роботи комісії з НС, виконання заходів щодо приведення до стану підвищеної готовності сил ЦЗ закладу</p> <p>- контроль за організацією взаємодії між членами комісії з питань НС закладу</p> <p>- контроль за виконанням першочергових підготовчих заходів щодо запобігання виникнення НС на території закладу освіти, а також виявлення можливих причин погіршення обстановки та підготовки пропозицій щодо її нормалізації</p>	<p>Голова комісії з питань ЦЗ закладу</p>
2.	00.00	<p>Нарощування обстановки:</p> <p>Члени комісії з питань НС, керівництво об'єктового тренування, об'єктова комісія з питань евакуації, керівник робіт з ліквідації наслідків НС, особи, які очолюють об'єктові формування (спеціалізовані служби) ЦЗ прибувають до району розгортання пункту управління (приміщення керівника закладу)</p>	<p>Контроль за проведенням робіт змінних та чергових служб (диспетчерської служби), служб охорони по оповіщенню, введення режиму підвищеної готовності для органів управління та сил ЦЗ закладу освіти</p>	<p>Голова комісії з питань ЦЗ закладу, штаб керівництва, особи, які очолюють об'єктові формування (спеціалізовані служби) ЦЗ</p>

3.	00.00	<p>Нарощування обстановки: Працівники, здобувачі освіти, які входять до складу формувань (спеціалізованих служб) ЦЗ, приведені у готовність до виконання завдань за прямим призначенням прибувають до району розгортання пункту управління, проводиться їх огляд.</p>	<p>Контроль за виконанням комплексу заходів щодо оповіщення формувань (спеціалізованих служб) ЦЗ і підрозділів закладу освіти</p> <p>- контроль за виконанням комплексу заходів щодо забезпечення безпеки на території закладу освіти та всіх структурних підрозділах, недопущення розвитку надзвичайної ситуації</p> <p>- контроль з проведення огляду формувань, приведені у готовність.</p>	<p>Штаб керівництва, керівник робіт з ліквідації наслідків НС, особи, які очолюють об'єктові формування (спеціалізовані служби) ЦЗ - (конкретно вказати яких)</p>
4.	00.00	<p>Нарощування обстановки</p> <p>Первинна обстановка _____</p> <p>Прийняття рішення ОК з ПЕ на проведення екстреної евакуації із будівель закладу освіти</p>	<p>Контроль за правильністю і порядком проведення евакуації людей та майна, документації із будівель закладу освіти</p> <p>- контроль за роботою комісії з евакуації формувань (спеціалізованих служб) ЦЗ: зв'язку та оповіщення, охорони громадського порядку</p>	<p>Голова комісії з питань евакуації, особи, які очолюють формування (спеціалізовані служби) ЦЗ: зв'язку та оповіщення, охорони громадського порядку</p>
5.	00.00	<p>Ввідна № 2</p> <p>Під час проведення невідкладних робіт на ділянках наслідків НС погіршення обстановки _____ .....</p>	<p>Контроль якості екіпірування працівників формувань (спеціалізованих служб) ЦЗ</p> <p><i>(вказати яких)</i></p> <p>- контроль за взаємодією керівника робіт з ліквідації наслідків НС (штабу з ліквідації НС), формувань (спеціалізованих служб) ЦЗ</p> <p><i>(вказати яких)</i></p>	<p>Керівник робіт з ліквідації наслідків НС (штаб з ліквідації НС), особи, які очолюють формування (спеціалізовані служби) ЦЗ – (конкретно вказати яких)</p>
6.	00.00	<p>Ввідна № 3</p>	<p>Контроль за виїздом (виходом) до місця НС формувань (спеціалізованих служб) ЦЗ: рятувальної групи, сан.</p>	<p>Керівник робіт з ліквідації наслідків НС,</p>

		виявлено ___ травмованих осіб із числа працівників, здобувачів освіти	постів №№___, проведення ними робіт на місцях визначених керівником робіт з ліквідації наслідків НС, (штабом з ліквідації НС).	(штаб з ліквідації НС), особи, які очолюють формування ЦЗ: рятувальну групу, сан. пости №№__
7.	00.00	Нарощування обстановки: Надання домедичної допомоги та евакуація потерпілих до медичного пункту (лікувального закладу).	Контроль за виконанням пошуково - рятувальних робіт; - контроль за роботою: рятувальної групи, сан. постів №№___, - контроль за правильністю і порядком проведення евакуації людей та техніки із зони ураження.	Особи, які очолюють формування ЦЗ: рятувальну групу, сан. пости №№__
8.	00.00	Нарощування обстановки: Завершення заходів тренування	- Контроль заходів щодо приведення сил та засобів задіяних у тренуванні до початкового стану.	Штаб керівництва, керівник робіт з ліквідації наслідків НС, (штаб з ліквідації НС), особи, які очолюють об'єктові формування (спеціалізовані служби) ЦЗ – <i>(конкретно указати які)</i>

Начальник штабу керівництва об'єктового тренування ____ (П.І.Б)_____

**ПЛАН
ПІДГОТОВКИ НАВЧАЛЬНИХ МІСЦЬ ВІДПРАЦЮВАННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАХОДІВ ОБ'ЄКТОВОГО ТРЕНУВАННЯ**

1. Навчальні місця для проведення практичних заходів за темою: вказати тему тренування « _____ »
2. Район - основний навчальний корпус, корпуса структурних підрозділів, спортивний майданчик
3. Склад підготовчої групи (члени штабу керівництва)_(П.І.Б)_,_(П.І.Б)_,_(П.І.Б)_
4. Порядок проведення підготовки навчальних місць:

Пункти (точки місця) роботи	Час проведення	Найменування робіт і зміст питань що вивчаються
1	2	3
<u>Навчальне місце №1</u> Пункт управління - приміщення (кабінет) керівника закладу	00.00	Оповіщення і збір штабу керівництва керівного складу, об'єктової комісії з питань НС, об'єктової комісії з питань евакуації, осіб, які очолюють формування (спеціалізовані служби ЦЗ), керівника робіт з ліквідації наслідків НС
<u>Навчальне місце №1</u> Пункт управління - приміщення (кабінет) керівника закладу	00.00	Робота об'єктової комісії з питань НС після отримання умовного сигналу оповіщення щодо виникнення НС
<u>Навчальне місце №1</u> приміщення (кабінет) керівника закладу освіти, <u>Навчальне місце № 2</u> - території структурних підрозділів закладу - точки збору евакуйованих з приміщень та будівель закладу	00.00	Здійснення евакуаційних заходів Рух тих, хто евакуюється згідно плану евакуації (з відкриттям аварійних виходів)

Спортивний майданчик з розміткою для здобувачів освіти, викладацького та допоміжного складу, столи для об'єктової комісії з питань евакуації		Шикуння на спортивному майданчику
<u>Навчальне місце №3</u> вказати район, де має знаходитися керівник робіт з ліквідації наслідків НС, проводиться огляд формувань (спеціалізованих служб) ЦЗ	00.00	Оцінка обстановки, прийняття рішення керівником робіт з ліквідації наслідків НС Огляд формувань (спеціалізованих служб) ЦЗ
<u>Навчальне місце №4</u>	00.00	Практичні дії формувань (служб) ЦЗ з відпрацювання дій за призначенням (дії за ввідними), надання домедичної допомоги постраждалим
<u>Навчальне місце № 5</u> Складські приміщення	00.00	Повернення майна на збереження
<u>Навчальне місце №1</u> пункт управління - приміщення (кабінет) керівника закладу	00.00	Попередній розбір тренування
<u>Навчальне місце №1</u> пункт управління - приміщення (кабінет) керівника закладу	00.00	Підведення підсумків (основний розбір) тренування, засідання об'єктової комісії з питань надзвичайних ситуацій

Начальник штабу керівництва об'єктового тренування _____(П.І.Б)_____

*ПЛАН ІМІТАЦІЇ

об'єктового тренування з питань цивільного захисту закладу _____

Об'єкт, місце, точка імітації	Що та як імітується	Терміни імітації	Сили та засоби здійснення імітації	Час готовності імітації	Кількість статистів	Відповідальний за імітацію
II Етап тренування: Практичні заходи						
Первинна обстановка: надати опис первинної обстановки відповідно до задуму тренування		00.00-00.00	Об'єктової комісія з питань НС	00.00		Голова ОК ПНС
Об'єкт на якому проводиться імітація	Територія (приміщення) _____					
Навчальне питання № 2						
Організація та проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт при ліквідації наслідків надзвичайної ситуації						
Навчальні місця, на яких проводиться імітація		00.00				
№ ____	**Ввідна №2: (наприклад, пожежа на території (приміщенні), сильна задимленість Припинення займання	00.00	Імітаторів - 3 Паперові прямокутники: Червоний - пожежа, Синій - задимленість Жовтий - токсичні речовини; шашки димові.. Імітаторів - 2, допоміжні матеріали, дошки, цегла, вогнегасники, (які указати), пісок, вода.	00.00		Начальник добровільної пожежної охорони (командир відділення пожежогасіння)

		00.00		00.00		-//-
№ ____	Ввідна № 3: При проведенні _____ невідкладних робіт троє потерпілих отримали травми	00.00	Ноші - 2, медичні сумки - 3	00.00	3	Командири рятувальної групи, начальник сан посту № ____

Начальник штабу керівництва об'єктового тренування ____ (П.І.Б) _____

* При імітації загрози та прояви терористичного акту, необхідно керуватися Постановою КМУ від 18 лютого 2016 року №92 "Про затвердження положення про єдину державну систему запобігання, реагування і припинення терористичних актів та мінімізації їх наслідків", загалом введено чотири рівні терористичної загрози.

Так, залежно від наявної інформації про загрозу вчинення терористичної атаки в Україні встановлюється "сірий", "синій", "жовтий" і "червоний" рівні терористичних загроз.

"Сірий" рівень (можлива загроза) вводиться за наявності факторів (умов), що сприяють вчиненню терористичного акту, "синій" (потенційна загроза) - за наявності інформації, що потребує підтвердження, про підготовку до здійснення терористичного акту.

"Жовтий" рівень загрози (імовірна загроза) встановлюється за наявності достовірної (підтвердженої) інформації про підготовку до вчинення теракту, а "червоний" (реальна загроза) - найвищий рівень терористичної загрози.

** При імітації пожежі - використовувати ті первинні засоби пожежогасіння, які є у наявності, показати різні варіанти припинення займання відповідно до задуму тренування, ввідної - класу пожежі

ОСОБИСТИЙ ПЛАН
відповідальної особи з матеріально-технічного забезпечення

1. Тема об'єктового тренування „Дії керівного складу і формувань ЦЗ закладу ____ при аварії на хімічно небезпечному об'єкті”
2. Мета об'єктового навчання „Відпрацювання практичних дій учасників освітнього процесу закладу при аварії з викидом небезпечних хімічних речовин на ПАТ „_____”.
3. Ввідна: 1 квітня 201__ року черговим закладу освіти (під час навчального процесу), отримана інформація про виниклу аварію з виливом (викидом) небезпечних хімічних речовин на ПАТ „_____”, що знаходиться поблизу. Метеоумови сприяють розповсюдженню хмари НХР та небезпечному забрудненню повітря на території закладу”.

Хід спеціального об'єктового тренування

<i>Час</i>	<i>Етапи тренування</i>	<i>Дії на етапі</i>	<i>Прим.</i>
9.00	Отримання сигналу оповіщення	Забезпечити безперебійну роботу систем та засобів оповіщення	
9.00.-9.10	Збір керівного складу ЦЗ	Забезпечити пункт управління необхідними засобами та приладами	
9.10	Оголошення термінової евакуації	Забезпечити проходження сигналу до всіх структурних підрозділів закладу	
9.10.-9.15	Проведення евакуації	Забезпечити звільнення шляхів евакуації	
9.15.-10.25	Організація розміщення евакуйованих у безпечних ділянках	Забезпечити розміщення людей, доукомплектування санітарно-медичним майном відповідних формувань	
10.25-10.30	Повернення евакуйованих до закладу	Забезпечити вчасне повернення евакуйованих до закладу, збір виданого майна та ЗІЗОД	
10.30-10.40	Збір керівного складу ЦЗ	Забезпечити учасників розбору матеріалами та засобами	
10.40-11.40	Розбір проведення СОТ	Участь у розборі проведення СОТ	
11.40-13.00	Облік та перевірка використаних МТЗ	Забезпечити ретельний облік та перевірку, підготовку до списання використаних МТЗ	

Заступник керівника ОТ ____ (П.І.Б) ____

**Схема розгортання сил і засобів на місцях відпрацювання практичних заходів та їх змісту
(навчальні місця з відпрацювання практичних заходів)**

Навчальний корпус № 2

Клас ЦЗ

«Функціональні обов’язки членів формування (групи) полжежгогасіння, дії за призначенням»

9.20 – 9.50

Навчальне місце № 1

Практичне заняття
«Розгортання пожежного рукава та перевірка справності та наявності води в пожежній системі»

10.10 – 10.25

Господарський двір

Начальне місце № 2

Практичне заняття
«Порядок використання вогнегасників»

10.40 – 11.00

Начальне місце № 3

Практичне заняття
«Гасіння осередку пожежі кошмою»

11.15 – 11.30

Начальне місце № 4

Практичне заняття
«Порядок гасіння пожежі за допомогою струменю води (пожежного рукава)»

11.30 – 11.45

Розрахунок сил і засобів для імітації

Засоби для імітації	Навчальні місця			
	№1	№2	№3	№4
Члени формування	2	2	2	2
Ганчір’я, кг		2	5	2
Запальна суміш (керосин) л			2	2
Кошма, шт			2	
Вогнегасники		2		
Пожений рукав, шт	1			
Піддони для розведення вогнища		1	1	1

Табель термінових донесень про об'єктове тренування з питань ЦЗ

№ з/п	Час надання ввідної	Найменування донесень (відомостей)	Хто подає	Кому подається	Періодичність та терміни подання	Спосіб подання
1	2	3	4	5	6	7
1.		Підтвердження отримання ввідної, команди, розпорядження	Командири формувань, начальники служб цивільного захисту	Начальнику штабу керівництва тренуванням	Протягом 5 хвилин з часу отримання	Особисто або по телефону
2.		Про приведення в готовність до виконання завдань за призначенням	Керівники структурних підрозділів	Керівнику тренування	Протягом 15 хвилин з часу отримання	Письмово*
3.		Про хід виконання заходів	Командири формувань, начальники служб цивільного захисту	Начальнику штабу керівництва навчанням	За фактом	Особисто або по телефону
4.		Про хід виконання евакуаційних заходів	Керівники структурних підрозділів	Керівнику навчанням	Кожну парну годину	Письмово*
5.		Про хід виконання аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт	Голова комісії з питань евакуації	Керівнику навчанням	Кожну непарну годину	Письмово*
6.		Підсумкове донесення	Командири формувань, начальники служб цивільного	Керівнику з ліквідації наслідків надзвичайної	Кожну годину	Особисто або по телефону

			захисту	ситуації		
7.			Керівник з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації	Керівнику навчанням	Кожну непарну годину	Письмово
8.			Командири формувань, начальники служб цивільного захисту, керівники структурних підрозділів, керівник з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації	Керівнику навчанням	Протягом 1 години після ліквідації наслідків НС	Письмово*

* форма довільна

Акт з проведення оцінки готовності закладу до проведення об'єктового тренування

« ___ » _____ 202__

№ ___

м. Одеса

Комісією у складі :

Голова комісії _____

Члени комісії _____

Проведено оцінку (допуск) персоналу _____ до проведення об'єктового тренування з питань цивільного захисту.

У ході роботи комісії проведено перевірку документів та особисту підготовку усіх учасників тренування ; здійснено вибіркочу перевірку знань з питань цивільного захисту в обсязі програми загальної підготовки працівників до дій у надзвичайних ситуаціях; програми спеціальної підготовки, перевірено знання заходів безпеки працівників, здобувачів освіти які залучаються до відпрацювання практичних питань з тренування; проведено огляд з визначенням ступеню готовності формувань (служб) цивільного захисту закладу та навчально-виробничої бази до проведення тренування.

Встановлено, що формування (служби) ЦЗ укомплектовані особовим складом, первинними засобами пожежогасіння та іншим табельним майном.

Документи з підготовки та проведення об'єктового тренування з питань цивільного захисту відпрацьовані, а саме :

- наказ про підготовку та проведення об'єктового тренування
- план проведення об'єктового тренування
- план імітації на об'єктового тренування
- план нарощування обстановки об'єктового тренування та інші.

Керівник тренування, керівники комісії з питань НС та евакокомісії, керівники об'єктових формувань (служб) ЦЗ пройшли функціональне навчання, знають свої посадові обов'язки та можливості формувань (служб) цивільного захисту .

Працівники, що входять до складу об'єктових формувань (служб) ЦЗ готові до тренування в межах своїх функціональних обов'язків .

Працівники, які залучаються до практичних питань тренування пройшли інструктаж щодо заходів безпеки під час проведення тренування.

Висновок: керівний склад, фахівці, працюючий персонал та здобувачі освіти закладу - готові до проведення об'єктового тренування з питань цивільного захисту.

Голова комісії : _____

Члені комісії : _____

ЗВІТ про ПРОВЕДЕННЯ ОБ'ЄКТОВОГО ТРЕНУВАННЯ

з питань цивільного захисту закладу

за темою: « _____ »

Тривалість тренування _____ год.

Керівник тренування __ (П.І.Б) __

До тренування залучались:

керівний склад _____ осіб

комісія з питань надзвичайних ситуацій _____ осіб

евакуаційні органи _____ осіб

формування охорони громадського порядку _____ осіб

формування пожежогасіння _____ осіб

формування оповіщення та зв'язку _____ осіб

формування медичне _____ осіб

інші формування _____ осіб

інші працівники _____ осіб.

1. Оцінка готовності на період проведення тренування закладу до реалізації планів реагування на надзвичайні ситуації, у тому числі:

- якості відпрацювання документів для організації діяльності з питань цивільного захисту стану утримання та підготовки до використання за призначенням захисних споруд
- заходів із завчасного накопичення і підтримання у готовності засобів радіаційного та хімічного захисту
- створення матеріального резерву та запасу майна цивільного захисту
- стану підготовки органів управління, спеціалізованих служб і формувань ЦЗ
- функціонування об'єктової (локальної) системи оповіщення та організації порядку доведення до персоналу та здобувачів освіти інформації про загрозу виникнення або виникнення надзвичайної ситуації
- організації заходів щодо забезпечення пожежної та техногенної безпеки.

2. Повнота і якість відпрацювання документів з тренування, доцільність та реальність задуму тренування.

3. Відповідність відтворення (імітації) навчальної обстановки, відповідність ввідних даних щодо обсягу, ступеня деталізації, джерел та часу їх надходження з урахуванням реальних можливостей. Зміст ввідних даних щодо розвитку обстановки.

4. Оцінка дій органів управління.

- строк проходження інформації про загрозу виникнення або виникнення надзвичайної ситуації від чергової диспетчерської служби закладу до чергової диспетчерської служби місцевого рівня.

- дії органів управління під час введення режиму підвищеної готовності: організація роботи комісії з питань надзвичайних ситуацій, розгортання засобів управління та організація на них роботи, приведення у готовність системи зв'язку та обміну інформацією, вжиття заходів щодо захисту учасників освітнього процесу та забезпечення сталого функціонування закладу.

- дії органів управління під час введення режиму надзвичайної ситуації:

- приведення у готовність до дій формувань цивільного захисту, добровільних протипожежних формувань, що залучаються до ліквідації надзвичайної ситуації

- призначення керівника робіт з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації

- організація збору та узагальнення даних і оцінки обстановки, правильність розрахунків, підготовка обґрунтованих пропозицій щодо рішень та відповідності завдань

- організація і здійснення заходів з локалізації та ліквідації надзвичайних ситуацій, з залученням необхідних сил та засобів.

- забезпечення взаємодії з органами управління і силами, визначеними для проведення спільних заходів і робіт з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій

- особиста присутність керівництва на місцях проведення практичних робіт, контроль за діями чергової диспетчерської служби, керівників структурних підрозділів закладу щодо оперативного залучення сил і засобів для локалізації аварії, пожежі.

5. Оцінка дій спеціалізованих формувань (сил) цивільного захисту, що навчаються:

- правильність і доцільність прийнятих керівниками рішень
- своєчасність висунення до об'єкта (місця) проведення рятувальних та інших невідкладних робіт
- результати практичних дій формувань цивільного захисту з використання засобів механізації, техніки, рятування уражених та надання їм домедичної допомоги
- організація робіт, пов'язаних із забезпеченням сталого функціонування закладу та першочерговим життєзабезпеченням постраждалих.

6. Відпрацювання сигналів оповіщення цивільного захисту і дій персоналу, учасників освітнього процесу за ними.

7. Перелік робіт, виконаних з метою удосконалення складових системи цивільного захисту закладу у період підготовки та проведення тренування з цивільного захисту.

9. Результати тренування, обговорені на засіданні комісії з питань надзвичайних ситуацій закладу (протокол № _ від «__» __ 202__ року).

Керівник тренування ____ (П.І.Б) ____

Посередник при керівникові тренування ____ (П.І.Б) ____

ВИСНОВОК

Навчання з питань цивільного захисту працівників та студентів — обов'язкова вимога законодавства України. Додержання розроблених правил поведінки у надзвичайних ситуаціях є гарантією збереження їх життя та здоров'я.

Головним завданням навчання діям у надзвичайних ситуаціях є формування культури безпеки його життєдіяльності, обізнаності щодо прав і обов'язків у сфері цивільного захисту та готовності до свідомих практичних дій в умовах надзвичайних ситуацій, а керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту, — набуття навичок створювати, приймати та реалізувати управлінські рішення в межах посадових обов'язків і повноважень, передбачених законодавством у цій сфері.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Кодекс цивільного захисту України від 2 жовтня 2012 № 5403-VI // Відомості Верховної Ради України. — 2013. — № 34-35.
2. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19 листопада 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1993. — № 4.
3. Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення: Закон України від 24 лютого 1994 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1994. — № 27.
4. Про захист людини від впливу іонізуючих випромінювань: Закон України від 14 січня 1998 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1998. — № 22.
5. Про захист населення від інфекційних хвороб: Закон України від 6 квітня 2000 р. // Відомості Верховної Ради України. — 2000. — № 29.
6. Про об'єкти підвищеної небезпеки: Закон України від 18 січня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. — 2001. — № 15.
7. Про охорону праці: Закон України від 14 жовтня 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1992. — № 49.
8. Про правовий режим надзвичайного стану: Закон України від 16 березня 2000 р. // Відомості Верховної Ради України. — 2000. — № 23.
9. Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту: постанова Кабінету Міністрів України від 9 січня 2014 р. № 11 // Офіційний вісник України. — 2014. — № 8.
10. Про затвердження Положення про організацію оповіщення і зв'язку у надзвичайних ситуаціях: постанова Кабінету Міністрів України від 15 лютого 1999 р. № 192 // Офіційний вісник України. — 1999. — № 7.
11. Про затвердження Порядку забезпечення населення і працівників формувань та спеціалізованих служб цивільного захисту засобами індивідуального захисту, приладами радіаційної та хімічної розвідки, дозиметричного і хімічного контролю: постанова Кабінету Міністрів України від 19 серпня 2002 р. № 1200 // Офіційний вісник України. — 2002. — № 34.

12. Про затвердження Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях: постанова Кабінету Міністрів України від 26 червня 2013 р. № 444 // Офіційний вісник України. — 2013. — № 50.
13. Про затвердження Порядку підготовки до дій за призначенням органів управління та сил цивільного захисту: постанова Кабінету Міністрів України від 26 червня 2013 р. № 443 // Офіційний вісник України. — 2013. — № 50.
14. Про затвердження Порядку проведення евакуації у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру: постанова Кабінету Міністрів України від 30 жовтня 2013 р. № 841 // Офіційний вісник України. — 2013. — № 92.
15. Про затвердження Порядку проведення навчання керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту: постанова Кабінету Міністрів України від 23 жовтня 2013 р. № 819 // Офіційний вісник України. — 2013. — № 89.
16. Про затвердження Правил вибору та застосування засобів індивідуального захисту органів дихання (НПАОП 0.00-1.04-07): наказ Держгірпромнагляду України від 28 грудня 2007 р. № 331, зареєстрований в Мін'юсті України 4 квітня 2008 за № 285/14976 // Офіційний вісник України. — 2008. — № 28.
17. Про затвердження Правил експлуатації вогнегасників (НАПБ Б.01.008-2004): наказ МНС України від 2 квітня 2004 р. № 152, зареєстрований в Мін'юсті України 29 квітня 2004 за № 555/9154 // Офіційний вісник України. — 2004. — № 19.
18. Про затвердження Правил пожежної безпеки в Україні (НАПБ А.01.001-2004): наказ МНС України від 19 жовтня 2004 р. № 126, зареєстрований в Мін'юсті України 4 листопада 2004 за № 1410/10009 // Офіційний вісник України. — 2004. — № 45.
19. ДСТУ 2272-2006. Пожежна безпека. Терміни та визначення основних понять. — Вид. офіц. — На заміну ДСТУ 2272-93; Чинний від 01.10.2006. — К.: Держспоживстандарт України, 2007. — III, 28 с. — (Національний стандарт України).

- 20.ДСТУ 3891-99. Безпека у надзвичайних ситуаціях. Терміни та визначення основних понять. — Введ. 2000.01.01. — Офіц. вид. — К.: Держстандарт України, 1999. — III, 21 с. — (Державний стандарт України).
- 21.ДСТУ 5058:2008. Навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях. Основні положення. — Вид. офіц. — Чинний від 2010-01-01. — К.: Держспоживстандарт України, 2009. — III, 10 с. — (Національний стандарт України).
- 22.ДК 019:2010. Класифікатор надзвичайних ситуацій. — На заміну ДК 019-2001 ; Чинний від 2011-01-01. — К.: Держспоживстандарт України, 2010. — IV, 19 с. — (Національний класифікатор України).
- 23.Норми радіаційної безпеки України, доповнення: Радіаційний захист від джерел потенційного опромінення (НРБУ — 97/Д — 2000): державні гігієнічні нормативи ДГН 6.6.1. — 6.5.061 — 2000 / Комітет з питань гігієнічного регламентування, Національна комісія з радіаційного захисту населення України ; наук. керівник авт. кол. І. А. Ліхтарьов [та ін.]. — Вид. офіц. — К.: 2000.